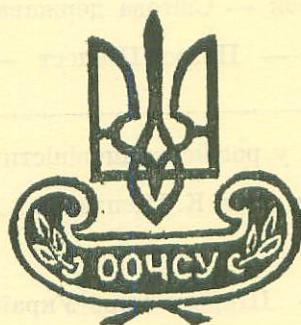

ВІСНИК

VISNICK

THE ESSERALD

суспільно-політичний місячник

РІК XXVII Ч. 4 (288)
YEAR XXVII No. 4 (288)

КВІТЕНЬ 1973
APRIL 1973

ЦІНА 0.60 ЦЕНТІВ
PRICE \$ 0.60

ВІСНИК

ОРГАН ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

ЗМІСТ

I. Шанковський — Великдень, що ще... незабаром	1
Слово Голови Проводу ОУН Ярослава Стецька над могилою сл. п. д-ра Дмитра Донцова	2
В. Давиденко — „Хочете бути вільними?”	4
О. Солженіцин — Великодня процесія	6
М. Трихрест — Голодове народобивство, як чинник політики московського червоного фашизму	9
Вол. Гаврилюк — Афоризми	12
Д-р М. Кушнір — Проблеми перед нами	13
Вол. Мартин — Червоний поляк про українську проблему і III Райх	15
Юрій Тис-Крохмалюк — Світова держава	18
Поль-Половецький — Петро Шелест — „козел відпущення”?	21
П. Кізко — Молодь у російсько-шовіністичних путах	22
Сучасник Шевченка — за К. Шептієм	24
Сторінка ОЖ ОЧСУ	
Оксана Керч — „Широке море України”	25
Наше п'ятиріччя	27
Голос мас пані Язичинська	28
Софія Наумович — Поет закоханий у дівчину і в Україну ..	31
ВоК — Тиждень Поневолених Націй у небезпеці	32
З життя Відділів	33

ВІСНИК

Христос Воскрес!

Ігор Шанковський

Великдень, що ще... незабаром

Спить Благовіщенська церква, гекає на сурми,
Навіть калатал плағів плащаниця не зує,
схована десь в підземеллях старого Стрия.
Болю зректися не сміє там бойківське горе,
мовкне і мовкне,
мовгти, без калатал на смерть.

Промінь, перший, лягає на бруньки Собеського

[лип,

липи, ах, липи, минулого тіні пахугі,
де Завадова шум, Голубутова сині малюнки
і далі, де мріють смерекові кругі,
де вузесенькі рейки, маленького поїзда скрип.
Хтось відважив, і щедро, як бриндзу,

[там бойківське горе,
навіть калатала тихо, банують у тиші,
кожен пляй — плащаниця, і зорі, як свігі

[воскові Христос Воскрес!

в імлі, як сторожі над гробом Христа,
тишини бережуть.

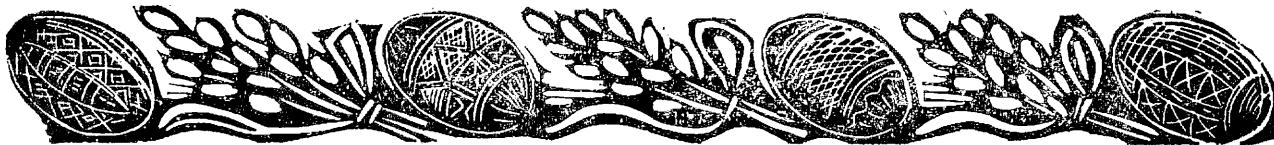
Ті зорі героні, ті зорі накупані в бойківській
[крові,
ті зорі сторожать і вдень, і вночі тих пляїв,
з яких плащаниця Христа в передрання

[говорить,
бо зближається день так ясний, так надвсе
[сонцесияний,
так кипучий життям, у білій сорогці з крапиви,
з таким голосом повним, дзвінким, на всі
[груди —

що ВОІСТИНУ навіть до нас, до земель всіх
[з небес, долетить!

З СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ ВІТАЄМО ІСРАРХІЮ ОВОХ НАШИХ ЦЕРКОВ, ЧЛЕНСТВО ОРГАНІЗАЦІЇ ВІЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ, ВСІ ІНШІ УКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ТВЕРДО СТОЯТЬ НА САМОСТИННИЦЬКИХ ПОЗИЦІЯХ, УВЕСЬ НАШ ВЕЛИКИЙ НАРОД В ДІЯСПОРІ І НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ, А ЗОКРЕМА ТИХ ЙОГО СИНІВ І ДОЧОК, ЯКИ НЕПОХІТНО ВІРЯТЬ В ПЕРЕМОГУ І БОРЮТЬСЯ В УКРАЇНІ ЗА ТІ ІЩАСЛИВЕ МАЙБУТННЕ.

ГОЛОВНА УПРАВА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ
РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА”

СЛОВО ГОЛОВИ ПРОВОДУ ОУН ЯРОСЛАВА СТЕЦЬКА

НАД МОГИЛОЮ СЛ. П. Д-РА ДМИТРА ДОНЦОВА

Ми стоїмо сьогодні над могилою і прощаємо у дорогу вічності Великого Українця, одного з найбільших в цьому столітті, Кассандру української нації, яка перестерігала щодня нас усіх перед смертельним ворогом України — Росією і пригадувала нам конечність безкомпромісової боротьби із варварами з півночі.

Від революційної ОУН, від усього революційно-визвольного табору, від Воюючої України, від АБН, ЕРС, прощаючи, складаю останній поклін і віддаю шану найвизначнішому ідеологові-мислителеві українського націоналізму, безкомпромісному борцю за Українську Самостійну Соборну Державу і за розвал російської тюрми народів, Великому Українцеві, на якого горда вся Україна без різниці політичних поглядів, універсальному розумові в ідейному бою проти Росії, проти загрози для всього світу, — докторові Дмитрові Донцову.

Уже в заарання своєї політично-ідеологічної діяльності д-р Дмитро Донцов висунув незмінно повторюване ним гасло: **Російська імперія мусить бути знищена!**

Сепарація від Росії, самостійність України — це було революційне гасло 60 років тому, яке відважно і з блискучою аргументацією, з фанатичною вірою кинув у бій проти політичних мінімалістичних концепцій Великий Українець.

Найнебезпечніший ворог України й інших уярмлених націй, народовбивець Ленін зрозумів, що в українській дійсності того часу з'явилася небуденна постать, яка підняла пралор безкомпромісової боротьби проти всякої Росії і до кінця життя витримала незмінно на цих по-

зиціях. Проти Донцова став Ленін! Два антиподи, речники двох протиставних світів. Світ злочинної Росії і світ України. Світ Москви і світ Києва. У цьому бою Покійний виріс до висот всеукраїнської постаті, бо він персоніфікував ідеї всієї нації, не зважаючи на те, що величі і передбачливості його візії не всі зрозуміли.

Україна потребувала не лише поновлення усвідомлення основної цілі своєї боротьби — державної самостійності — відділення від Росії, але її було необхідне ідейне озброєння у цій боротьбі. Дмитро Донцов оформлює підстави новітнього українського націоналізму, який своїм корінням сягає наших світлих княжих часів. Його капітальна книга про націоналізм захоплює молодь України. Він свою блискучою творчістю стає надхненником молодих націоналістів, борців ОУН, ідейним прапором, зокрема, молодого покоління, яке створило УПА, проголосило відновлення Української Державності 1941 року, вело двофронтову війну проти двох найжорстокіших окупантів України, а тепер продовжує в єдності поколінь тридцятих по сімдесяті роки в дусі ідей революційного націоналізму непереможну боротьбу проти Московщини.

Ведена Донцовым квадрига віsnikiv'cів була пробоєвою екіпою культурного власнопідметного бою України і аванпостом ідей героїчного українства. Як дуже подібними до неї є наші Нескорені культурно-політичні і взагалі політичні інтелектуальні творці в Україні! Одержимість ідеєю України спільна тому і цьому поколінню! Нація, її примат, героїчна концепція життя — золота нитка творчості Донцова. Він теж великий національний виховник і формотворець нації в сенсі і дусі героїки життя.

Розправлючись з українським провансальством, з політичним мінімалізмом, він сягнув до джерел української духовості, показуючи історичну велич України, розгортаючи, як великий візіонер нації, міт вічного святого міста України, Києва. У розквіті його послідовної творчості приходить єднання національної і християнської ідеї, що надає таким чином визвольній боротьбі післанництво великої духом і

"VISNYK" — "THE HERALD"

Published by Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc.

Monthly except July and August when bimonthly.
Second class postage paid at General Post Office,

New York, N. Y.

Board of Editors

Address: P. O. Box 304, Cooper Station,
New York, N. Y. 10003

вірою нації. Де шукати наших історичних традицій? — це питання ворушило його блискучий аналітичний ум мислителя-патріота. І він їх показав, даючи відповідь глибоку, як завжди, і актуальну, з проекцією завтрашнього дня. Відповідь націоналістичному таборові і відповідь цілій нації.

„Це є глибока і підставова праця, яка перевершує всі публікації про світову кризу, які я досі читав”, — пише найвизначніший воєнний теоретик Заходу, британський генерал Дж. Ф. С. Фуллер, про основний твір Донцова, виданий АБН світовими мовами, а саме — „Підстави нашої політики”, під заголовком „Дух Росії”, „тому, що вона, — каже Фуллер, — з'ясовує суть проблеми, яка турбує світ уже століттями... Це є конфлікт між двома протиставними культурами... У цьому науковому і захоплюючому творі знаходимо відповідь на питання московського месянізму, духового кочівництва, які сьогодні грозять знищеннюм культури і способу життя Заходу... Дмитро Донцов це докладно прослідив і вияснив”, — стверджує ген. Фуллер.

Дмитро Донцов, усвідомлюючи загрозу Росії, стає полум'яним захисником ідей АБН, як послідовний Великий Мазепинець і знавець зовнішньополітичних концепцій гетьмана Орлика, дійовий прихильник УПА і революційної ОУН під проводом Степана Бандери.

Етику вольової людини, культ влади власної нації на власній землі, культ власної держави, сувереної і соборної, культ революційного шляху боротьби проти опортунізму і мінімалізму, культ „noblesse oblige”, духовно-етичного лицарства, не з походження, а духовно-моральної якості, культ героїчних українських традицій, що до них нав'язують послідовники Донцова в Україні, молоді, відважні, одержимі ідеєю України, як ним був Покійний, культ нової провідної верстви, нової духовної аристократії, а не духовного плебейства — це розгорнув Донцов на кіні історії цього сторіччя. І він ідейно переміг. Він ішов проти хвиль.

У темряві опортунізму він став на захист Акту 30 червня 1941 року, на захист нашої геройської УПА, революційної ОУН, АБН, світового протиросійського фронту, дії АБН у Сток-

Провід Організації Українських Націоналістів (ОН) ділиться сумною вісткою з українськими націоналістами й усію українською спільнотою, що в Монреалі (Канада), у п'ятницю, 30 березня 1973 року, помер на 90-му році життя

Д-р ДМИТРО ДОНЦОВ

найвизначніший мислитель-ідеолог українського націоналізму, безкомпромісний борець за Самостійну Соборну Українську Державу, падишеннонник борців ОУН, Кассандра української нації за останні десятиріччя українсько-московської війни, пропагатор ідеї спільного протиросійського фронту поневолених народів на чолі з Україною, автор численних основних праць про духовість української нації та підстави української політики, глибокий знавець російського імперіалізму, автор творів про ідейні основи української літературно-мистецької творчості, зокрема про корифеїв української культури і літератури, блискучий український публіцист, в'язень російських і польських тюрем і концтаборів, небудenna постать в історії України.

Ідеї Великого Покійного залишаються по всій частині світу, частиною ідеологічно-політичних позицій ОУН у боротьбі всієї української нації за її власнопідметне самоутвердження, за волю й державну незалежність шляхом національно-визвольної революції, за розвал російської імперії і відновлення національних суверених держав поневолених націй.

Похорон відбувся у середу, 4-го квітня 1973 р. о год. 10-ї ранку, на українському цвинтарі у Баварії Бруку біля Нью-Йорку, де тимчасово спочинуть тілінні останки Великого Українця, закінчуючи перевезені до вільного Києва у Пантеон української нації.

30 березня 1973 р.

ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ
НАЦІОНАЛІСТІВ (ОН)

гольмі проти Хрущова у честь Великого Гетьмана.

„Яскраве проголошення, — писав він про 30 червня 1941 року, — гасла державності, не автономії, не федерації, не союзу з Москвою, а твердо проголошена воля нових „лицарів абсурду” — яти „проти всіх”, проти всяких „обста-

В. Даєденко

„ХОЧЕТЕ БУТИ ВІЛЬНИМИ?”

(З промови на тризні по бл. п. д-рові Д. Донцову в Бавнд Бруку
4 квітня 1973 р.)

Всечесніші Отці! Друзі Націоналісти! Жалобна Громада!

Зібравшись у цій залі, очевидно, кожний з нас здає собі справу з того, що в цей день скромного — бо так хотів Покійний — погребу д-ра Дмитра Донцова є ми свідками того, як скінчився ще один черговий і як почався новий розділ в історії України. Во д-р Донцов був тим межовим стовпом, який позначав час

вин”, — ось що запалило душі воїнів УПА, ось що двинуло їх до чину проти двох великих держав, що займали Україну!.. Ця величезна динаміка ідейна й динаміка чину — ось що мав Акт 30 червня для нас і для майбутнього, і ось в чим його історичне значення!” — стверджував він. Донцов бачив величне у житті нації.

Він був близький нашим іншим Великим — Симонові Петлюрі, Євгенові Коновалецькому, Головному Командирі УПА ген. Романові Шухевичеві-Чупринці, Степанові Бандері.

„Нарід любить великих і відсіває малих. Якщо постать велика, — пише один з молодих, — йому дарують дрібне”...

„Реалісти не знайдуть обіцяної землі, великим романтикам належить майбутнє”, — мовить країсовий автор-семидесятник.

Донцов ніколи не був реалістом, як не був ним Михайло Сорока, не була замордована москалями Алла Горська, не є ними й багато Нескорених в Україні.

„Реалісти — як учать молоді країсові автори, — ніколи не знайдуть обіцяної землі, бо Україна це квітка, що виросла серед снігів”, — і закликають нас бути одержимими ідеєю України. Чи десятки років не закликав нас Донцов бути такими, як вимагають цього молоді Нескорені?

Героїчну, традиційну, християнську — вічну Україну, святий Київ леліяв Донцов і показував їх у своїх візіях. Чи не роблять цього у новому оформленні молоді Нескорені України?

Великий візіонер нації відійшов від нас.

Він зображені краще, як будь-хто перед ним,

і місце народження й розвитку українського націоналізму, що його назвав він „чинним націоналізмом”.

Не важко, зрештою, хто перший винайшов смолоскип, а важко, хто перший його запалив і підніс, вказавши нашему народові, а передусім нашій молоді, як іти далі вибоєстим шляхом історії за Шевченком, Міхновським, Франком, Лесею Українкою до обітованої землі —

значення й ідейну суть корифеїв української культурної творчості, даючи унікальну не раз їх інтерпретацію. Він розкривав джерела і традиції української духовності, що з неперевершеною сміливістю чинять теж молоді незламні творці в Україні, які рвуть вперед...

Ніколи не залишає нас Той, хто переходить у вічність буття нації. Ніколи не залишають нас Великі, бо відпечаток їх духа залишається на живучих. А дух, як пригадують нам молоді з України, творить істоту Людини і Нації.

Дмитро Донцов не вмер, бо ідеї його живуть далі в боротьбі української нації, її молодої генерації.

Помилляється той, хто думає, що епоха Донцова минулася!

Ми прощаємося із смертними тлінними останками Донцова, але не з його духом і ідеями!

АБН, Європейська Рада Свободи, Провід ОУН-революціонерів, вся Воюча Україна і я як голова останнього Уряду України на українській землі, — віддаємо останній салют Великому Сподвижникові світового противосійського фронту боротьби за вічні ідеї України, за ідеї Києва проти Москви, за св. Софію проти Москви!

На домовину Донцова ми поклали грудку землі зі святої Софії Київської.

Ми віримо в те, що прийде невдовзі час, коли тлінні останки Великого Українця спочиватимуть у Пантеоні Нації, у нашему Вічному Києві св. Андрія Первозваного, Апостола Христового!

вільної і незалежної України. Цей смолоскип підхопили й несуть мільйони українців. А саме цього ще задовго до першої світової війни боявся лідер російських єдинонеділіміців Мілюков, цього боявся лідер московських більшевиків Ленін.

Д-р Донцов перший з українців розкрив додна хижачкий характер російського імперіалізму і з молодих літ, ще студентом у Петербурзі, коли ще мало-хто його розумів, розпочав боротьбу з дією потворою, що загрожує тепер цілому світові. Проти д-ра Донцова соєвська пропаганда завжди вела і веде найгострішу боротьбу.

Д-р Донцов пройшов довгий і тернистий шлях, проповідуючи ідеї українського націоналізму як безкомпромісний борець за Самостійну Соборну Українську Державу. Його ідеями керувалися перед і під час другої світової війни підпільнники оунівці і вояки УПА. Він був активним пропагатором ідеї спільного фронту поневолених народів під проводом України. І попри все це був він надзвичайно талановитим літературним критиком і близким публіцистом.

Д-р Донцов від нас відійшов у похилому віці, залишивши нам золотий скарб своїх невмирущих ідей. Але до останніх днів розум його залишався ясний і проникливий, і зі своїх ідеологічних позицій не збочив він ні на йоту.

Д-р Донцов як найвизначніший український ідеолог мав і має численних послідовників і продовжуачів його ідеології, мав і має багато противників, на жаль, і з числа своїх колишніх учнів.

Золотий скарб ідей д-ра Донцова — його видані окремими книжками твори, брошури і тисячі статей — належить тепер уже всьому українському народові. А оцінять його вповні напевно лише наші нащадки, бо занадто близько стоїмо ми і дивимося на титанічну постать нашого великого мислителя, щоб побачити й оцінити його в цілості. Для цього потрібна відстань в часі, для цього Україна мусить перейти ще тяжкі випробування.

Щоб збагнути значення, яке мав д-р Донцов для боротьби нашого народу за волю і дер-

З глибоким смутком ділымося з нашим Членством і всією Українською Громадою вісткою, що в Монреалі, в Канаді в п'ятницю 30 березня 1973 р. упокоївся на 90-му році життя

Д-р ДМИТРО ДОНЦОВ

творець-ідеолог чинного українського націоналізму, що озбрів своїми ідеями численні когорти послідовників на боротьбу проти Москви — за Самостійну Українську Державу, близкучий публіцист і автор грунтовних праць про духовість української нації та підстави української політики, проникливий літературний критик, в'язень московських і польських тюрем.

Похорон відбувся в середу 4-го квітня на українському цвинтарі в Бавид Бруку.

**ГОЛОВНА УПРАВА
ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБОД
УКРАЇНИ
РЕДАКЦІЯ „ВІСНИКА ООСЦУ“**

жавну незалежність, яке мав для Організації Українських Націоналістів, що цю боротьбу очолювала, уявімо собі на момент, що д-ра Донцова не було ніколи. І тоді зрозуміємо, яка була б у нашому політичному житті, в нашій боротьбі величезна пустка. Тоді діла генерація найкращої української молоді, передусім на західноукраїнських землях, не була б тим, чим вона стала, вписавшись золотими літерами в історію визвольних змагань. Тоді б і на Великій Україні розвиток політичної думки пішов би іншими дорогами, і не мали б ми тепер там тих героїв, що своїми ділами потрясають сумлінням світу.

Дехто каже, що д-р Донцов і його ідеї себе пережили. Але певно не було в історії розвитку людської думки, щоб не говорили так про великих мислителів ті, що їх не збагнули, ті, що вичерпались, ті, що запалились „чужими вогнями“. А доказом живучості ідей д-ра Донцова є вже не тільки його прибічники-ветерани визвольної боротьби на еміграції, не тільки підпільнники, що довгими роками поневіряються в Сибіру, незламні колишні бійці УПА, а й наша молодь, що вже перебирає з рук старої генерації прapor, під яким підуть дорогою своїх

Олександр Солженіцин

ВЕЛИКОДНЯ ПРОЦЕСІЯ

Московські слов'янофіли, що мріяли про об'єднання всього слов'янства під егідою великої Росії, називали російський народ „народом Богоносцем”, а армію російську „христолюбивим воїнством”. Ф. Достоєвський писав про велику місію, що її має виконати російський народ у світовій історії, несучи в усі закутини землі „світло правди” і „духовного відродження”. Російський месянізм, що починався гаслом „Москва — третій Рим”, перебрала партія Леніна під гаслом „Росія — центр світової революції”, а російський народ — „носій найпередовіших ідей, що опанують уесь світ і приведуть його до комунізму”, до „раю на землі”.

Цькований і переслідуваній советським режимом, колишній в'язень сталінських концтаборів, недавно відзначений нобелівською нагорою письменник-дисидент Олександр Солженіцин в поданому нижче оповіданні „Великодня процесія”, яке нелегально дісталося на Захід, представляє, як виглядає нині, після півстолітнього панування більшевиків, російський „народ-Богоносець”, а зокрема його молодь, „будівники нового суспільства”.

Редакція

Повчують нас знавці, що олією не треба малювати все, як воно точно є. Що на те є кольо-

рова фотографія. Що треба лініями викривленими й сполученнями трикутників та квадратів віддавати думки речей, замість самих речей. А я не розумію, яка кольорова фотографія відбере нам потрібні обличчя і вмістить в один кадр великодню процесію патріаршої переделкінської*) церкви через півстоліття після революції. Сама тільки великодня сьогоднішня процесія роз'яснила б багато дечого нам, якби змалювати її давніми манірами, навіть без трикутників.

За півгодини до благовісту виглядає подвір'я патріаршої церкви Преображення Господнього як „топгалівка” при танцювальних майданцях хвацького робітничого селища. Дівки у квітчастих хусточках та спортивних штанях (ну, і в спідницях є), голосисті, ходять по троє, по п'я-

*) Переделкіно — селище міського типу під Москвою. Місце, де зосереджуються „дачі” визначних письменників.

Ред.

батьків. Твори д-ра Донцова для кожного українського націоналіста — джерело надхнення, джерело живлюючої води в найстрашнішу спеку.

В одній із своїх праць, проречисто названій „Хрест проти диявола”, д-р Донцов дав такі залишні накази-вказівки своїм учням і послідовникам:

„Хочемо бути вільними?

Не кидаймося справа наліво і зліва направо! Хай наше слово буде „так” або „ні”!

Хай наша любов буде гаряча і гаряча наша ненависть! Не літеплі, сказано бо в Святім Письмі: хто є ні холодний, ні гарячий, виригне того Господь з уст своїх.

Хочете бути вільними? Не кланяймося земним ідолам. Станьмо сильними духом, станьмо чистими серцем, станьмо гідними, щоб у наші руки вложив Господь караючий меч Божої справедливості. Щоб у ганьбі, в багні і кро-

ві сконало царство нового Нерона, царство тьми.

Щоб перестали ми бути притчею во язиціх, посміхом серед народів.

Щоб ніхто не смів уже більше говорити, що є ми прадідів великих правнуки погані.

Щоб знову засяяв „в темряві негоди неугасимим вогняним стовпом” старий наш Київ.

Щоб „в боях ранене” наше вічне Місто знов стало над Дніпром, як твердиня геройчного народу і пострах варварам, під знаменом хреста.

Готуймося до великої і страшної проби, яку зсилає Бог усім тим, кого Він вибрав для великих діл!“

Д-р Дмитро Донцов помер. Але ще довго-довго стоятиме в серці українського народу цей старий дуб, це „древо многосінолиствене, ним же укриваються мнозі”.

tero, то товчугься в церкві, але густо там у бабинці, з вечора раннього старі жінки місця по-займали, дівки з ними перегавкнуться і надвір; то кружляють по церковному подвір'ю, вигукуючи нахабно, кличується здалеку і розглядають зелені, рожеві та білі вогники, заєвичені при зовнішніх настінних вікнах та біля могил архіреїв і протопресвітерів. А хлопці — здорові й плюгаві — усі з переможним виразом (кого вони перемогли за свої п'ятнадцять-двадцять років? — хібащо шайбами у ворота), усі майже в кепках (хто з головою непокритою, так не тут зняв), кожний четвертий випивши, кожний десятий п'яній, кожний другий курить, та й противно ж як курить, приліпивши цигарку до спідньої губи. І ще до ладану, замість ладану, сиві клуби тютюнового диму підносяться в електричному світлі від церковного подвір'я до великомого неба в бурих нерухомих хмарах.

Плюють на асфальт, жартуючи штурхають один одного, голосно свищуть, а є й матюкаються, декілька з транзисторними приймачами витинають „танцовальну”, хто своїх марух обіймає на самому проході, і один від одного цих дівок тягнуть і по-півнячому поглядають, і дивись як би не повихоплювали ножі: спершу один на одного ножі, а там і на православних. Бо на православних дивиться вся ця молодість не як молодші на старших, не як гості на господарів, а як господарі на муж. Усе ж до ножів не доходить — три-четири міліціонери про око людське походжають там і тут. І матюки — не зойками через усе подвір'я, а просто вголос, в сердечній руській розмові. Бо ї міліція порушень порядку не бачить, приязно усміхається до підростаючої зміни. Не буде ж міліція цигарки виривати з зубів, не буде ж вона шапки з голів зривати: адже це на вулиці, і право не вірити в Бога охороняється конституцією.

Розтіснені до огорожі цвінтаря і до церковних мурів вірні не то, щоб там заперечувати, а озираються, як би ще не штрикнули, як би з рук не зажадали годинника, по якому звіряють останні хвилини до воскресіння Христового. Тут, поза храмом, іх, православних, і куди менше, як свавільників, що скалять зуби і тиняються з місця на місце. Вони налякані

й пригнічені гірше, як за татар, Татари, либо ні, не насідали так Світлу Утреню.

Кримінальну межу не переступлено, а розбій безкровний, а кривда душевна в цих губах, викривлених по-блатному, в розмовах зухвалих, в реготі, залицянні, вимацуванні, куренні, плювогі за два кроки від Страстей Христових. В цьому переможно-звеважливому вигляді, з яким шмаркачі прийшли дивитися, як діди повторюють обряди пращурів.

Поміж вірними мелькають одне-два м'яких жидівських обличчя. Може охрищені, може сторонні. Обережно поглядаючи, чекають теж на процесію. Жидів ми всі лаемо, жиди нам безперечно заваджають, а оглянутися б добре: яких ми русских тим часом виростили? Оглянешся — оставпіеш.

Алеж, здається, не штурмовики 30-их років, не ті, що паски освячені виривали з рук і тюкали під чортів — ні! Ці начебто цікаві: гокейний сезон на телевізії скінчився, футбольний не починається, нудота, — от і пхастеться до свічного вікона, розштовхуючи християн, як мішки з соломою, і, лаочи „церковний бізнес”, купують чомусь свічки.

Одно тільки дивне: всі приїжджі — а всі знають одне одного, і на ім'я. Як це в них так дружно вийшло? Та чи не з одного вони заводу? Та може в цій годині як у дружину залисуються?

Вдаряє дзвін над головою глухими ударами — але підмінний: бляшані якісь удари замість повнозвучних, глибоких. Дзвін дзвонить, проголошуючи процесію.

І ось тут! — не вірні, ні, знову ця ревуча молодість. Тепер удвоє і втроє навалила на подвір'я, вони поспішають, самі не знаючи, чого шукають, яку сторону захоплюють, звідкіля буде процесія? Засвічують червоні великовідні свічки, а від свічок — від свічок вони прикурють, ось що! Товпляться, ніби очікуючи на початок фокстроту; ще бракує тут пивного кіоску, щоб ці чубаті довготелесі хлопці — порода наша не дрібніша! — здували б білу піну на могили.

А з паперті вже зійшла голова процесії і от завертає сюди під дрібний благовіст. Попереду йдуть два ділові чоловіки і просяять товаришів молодих трохи розступитися. Через три кроки

йде поважний літній чоловік щось ніби церковний ктитор і несе на жердині гранчастий заокруглений ліхтар із свічкою. Він боязко позирає угору на ліхтар, щоб нести його рівно, і в сторони так само боязко. І от звідси починається картина, яку так хотілося б намалювати, якби я міг: чи не того ктитор боїться, що будівники нового суспільства зараз зімнуть їх, кинуться бити?.. Страх передається глядачеві.

Дівки в штанях із свічками і хлопці з цигарками в зубах, в кепках і розстібнутих плащах (обличчя нерозвинені, безглазі, самопевні на карбованця, коли не розуміють і на п'ятак; і простогубі є, довірливі: багато цих облич м'яса бути на картині) щільно обстали і оглядають видовище, якого за гроші не побачиш. За ліхтарем посугується двоє корогов, але не роздільно, а теж, як спереляку, стискаючись.

А за ними п'ять рядів по двоє йдуть десять стареньких жінок з грубими запаленими свічками. І всі вони мають бути на картині! Старенькі жінки, з твердими, очужілими обличчями, готові на смерть, якщо спустять на них тигрів. А дві з десятьох — дівчата, того самого віку дівчата, що стовпилися з хлопцями, однолітки — але які очищені їхні обличчя, скільки ясності в них! Десятеро жінок співають і йдуть щільним ладом. Вони такі уроочисті, неначе навколо хрестяться, каються, падають у поклони. Ці жінки не дихають цигарчаним димом, їхні уші завішані від лайки, їхні підошви не відчувають, що церковне подвір'я обернулося на танцювальний майдан.

Так починається справжня процесія! Щось прибрало і звірят обабіч, притихли трохи.

За жінками йдуть у ясних ризах священики та диякони, їх чоловіка з вісім. Але як не-просторо вони йдуть, як збилися, заваджаючи один одному, майже кадилом не розмахнутися, ораря не піднести. Алеж тут, якби не відмовили його, міг би йти і служити патріарх всієї Русі...

Стиснено і поспішно вони проходять, а далі — далі ходу нема. Нікого більше нема! Ніяких богомольців у процесії немає, бо назад у храм їм би вже не забитися.

Молільників нема, аж тут і померла, тут і померла наша братія! Немов у проломлені ворота магазину, поспішаючи захопити здо-

бич, поспішаючи розкрести пайки, обтирати об кам'яні вереї, закружляти у вихорі потоку, — тиснуться, штовхаються, пробиваються хлопці й дівки — а пощо? Самі не знають. Поглянути, як попи будуть чудакувати? Або просто штурхатися — це і є їхнє завдання?

Процесія без богомольців! Процесія без людей, що кладуть на себе знак хреста! Процесія в шапках, з цигарками, з транзисторами на грудях — перші ряди публіки, як вони втискуються в церковну ограду, мусять ще обов'язково потрапити на картину! І тоді вона буде завершена! Старенька жінка хреститься остронь і говорить до другої: „Цього року добре, ніякого фуліганства, міліції скільки...” Ах, он воно що! Так це ще кращий рік?..

Що ж буде з цих народжених і вирощених головних наших мільйонів? Навіщо просвічені зусилля і многонадійні завбачення роздумливих голів? Чого доброго сподіваємося ми від нашого майбутнього?

Воєтину: обернуться колись і розтопчуть нас усіх!

І тих, хто нацьковував їх сюди — теж розтопчуть!

ДО 30-РІЧЧЯ АБН

Мюнхен. — Від різних українських та іншонаціональних організацій і установ надходять відомості про підготову до відзначування 30-річчя з часу створення Антибільшевицького Бльоку Народів (під час другої світової війни в Україні, в Житомирських лісах, під охороною відділу УПА, з участю представників понад 10 народів). Чимало уваги цій славній річниці буде присвячено в журналі „Визвольний Шлях“ у Англії. Головна Управа ОЖ ОЧСУ під керівництвом мгра Уляни Целевич розсилає до Відділів у терені в Америці інформаційні матеріали та фотографії деяких документів — для проведення вечорів, доповідей і зустрічей, присвячених річниці АБН. Пресове Бюро АБН випустило спеціальні пропам'ятні нагрудні значки до 30-річчя АБН. Письменник Леонід Полтава написав огляд діяльності АБН під керівництвом Провідника ОУН Ярослава Стецька, голови ЦК АБН (незабаром буде надрукований в Канаді). У деяких місцевостях підготовляються Вечори АБН у листопаді — місяці створення АБН.

Статті, присвячені 30-річному ювілесві АБН — історії його постання і діяльності — будуть надруковані у „Віснику ОЧСУ“.

40-РІЧЧЯ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

M. Трихрест

ГОЛОДОВЕ НАРОДОВБИВСТВО, ЯК ЧИННИК ПОЛІТИКИ МОСКОВСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ФАШИЗМУ

Голодове народовбивство ніби ще вільного населення

За останнє півстоліття московський комуно-большевизм декілька разів масово мордував голодом своїх, перш за все зі складу поневолених народів, підвладних.

Хоч загальне тло комуно-большевизму є голод та злидні, відчутні до певної міри також в етнічній Москві, але смертельні пазурі цього лиха видирали свої жертви передусім в Україні, на Кубані, з-посеред козацького населення Дону й Тереку, на Північному Кавказі, в Туркестані (Казахії, Таджикиї, Узбекії, Туркменії), в Киргизії, Кальмукії. Зокрема, в Україні Москва коїла голод у 1921, 1932-33 та 1946-47 роках. Багатомільйонове жниво голодової смерті нехай буде вічним прокляттям людожерної Москви, — людожерної, бо її комуно-большевицька влада все підгодовувала, саме за рахунок поневолених народів, свою підпору — „господствуючого старшого брата”, без того, щоб мати бодай моральний докір ізбоку останнього. Проте, часом було й таке, що коли українсько-му селянинові, щоб дістати хліба, щастливо передертися до Москви, він усе зустрічався з ворожим ставленням москвинів, хоч окремі одиниці зупиняли своїх ревних земляків, мовляв, „лиши його, він купує свій хліб”. Однак, далі цього справи не йшли, а надто, коли Україна тоді (в 1932-33 р.) була оточена міліцією, НКВД-истами та „заградітельнимі отрядами”, щоб вирок голодової смерті виконувався повніше...

Не підснові умови й неврожай викликували голод, — тільки грабунок села комуно-большевицькою владою — „продразв'орсткамі под метлу”, „продналогом” та іншими харчовими поборами, хоч уже самий комуно-большевицький „лад” був подуманий зі злочинною метою заздалегідь. Справді бо — марксизм-соціалізм-комунізм — низка провокацій, — як от безбожництво для оскотинення-озвіріння людини, щоб

гона з „легшим серцем” різала свого брата; знесення-заперечення духово-матеріальної приватної власності, як остаточний грабунок під-владних; клясова боротьба, як організація масової різанини для захоплення в той спосіб влади й усього народного добра „пролетарськими руками”, та „інтернаціоналізм” — для маскування злочинців.

Комуно-большевизм, як і сам марксизм-соціалізм-комунізм у цілому, це — постійний голод, злидні, рабовласництво, народовбивство, грабунок, — злодійства, помножені на клептоманіо-садизм московського неструмного імперіалізму.

Щоб насвітлити лихо, що постійно спадало на селянство поневолених народів, зупинимося лише на одному випадку, типовому для народовбивчої політики московського комуно-большевизму в Україні.

Командувач особливих військ для реквізиції хліба, комісар Бела Кун, так висловлювався про свою криваву роботу: „Я ніколи не переговорював із бунтівниками. Приїхавши до району, який, замість погодитися на реквізицію, брався за зброю, я наказував оточити село скорострілами. А потім ми запалювали хати, і хто не хотів згоріти, той ставав ціллю для наших куль”. Цей кат, який встиг криваво пописатися ще й як диктатор Мадярщини в 1919 р., повернувшись в Україну, є відповідальний за розстріл понад 120 тисяч невинних жертв протягом зими 1920-21 р. Реквізиція ж це — позбавлення цілковито всіх харчів — голодова смерть.

Голодове народовбивство в таборах примусової праці й у в'язницях

Численні, багатотисячні свідчення (з особистими посвідками) колишніх невільників, що їм пощастило втекти з тaborів або так чи інакше вийти на волю, свідчення колишніх советських службовців у тих таборах, що „вибрали свободу”, офіційні советські декрети-накази, які дають право секретній поліції (Че-Ка, ГПУ,

НКВД, МВД) запроторювати без суду до „правно-трудових таборів” будь-яку людину, визнану за „соціально-небажану” або „соціально-небезпечну”, і — нарешті — урядові завдання тій секретній поліції виконувати, звичайно в'язнями, левину частину будівництва, передбаченого „п'ятирічками”, як от, зокрема, в 1941, 1946-50 р., — всі ці очевидці, свідчення й документи незаперечно стверджують, що советське господарство у великий мірі залежить від праці людей — чоловіків, жінок і дітей — ув'язнених, засланих до концентраційних таборів і в далекі місця „необ'ятної родини” — до Сибіру, підбігунових просторів, Середньої Азії, на Камчатку, Сахалін.

Як звичайно, нещасних після арешту гнали до в'язниць „етапним порядком” за допомогою вартівничих псів, які, на наказ конвоїрів у людській подобі, могли й загристи на смерть невільника „при спробі втекти” або коли він уже був не всілі продовжувати свою страдницьку дорогу.

Під час масових арештів поліції (міліції) та посіпак НКВД не вистачало. Тоді часто й густо влада вербувала для конвойної служби учнів середніх шкіл та студентів технікумів і інститутів із комсомольськими чи комуністичними квитками в кишені.

Організація Об'єднаних Націй (ОН), яка повинна була дослідити справу примусової-рабської праці в Советах, все залишала відповідні вимоги, як от Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Спілок (1951 р.), поза увагою, чим доводила свій червоний „родовід” від Гієса-Молотова — атомового шпигуна та комуністично-большевицького міністра.

ОН, зрозуміло, не хотіла знати, що в „Большої Советської Енциклопедії” за 1940 р. (том 47-ий) міститься устійнення про „Примусову працю, як основний засіб покарання”, як то наведено також у советському кримінальному („уголовному”) кодексі з 1950 р.

„Нова Економічна Політика (НЕП)”— 1922-23 рр., — як тимчасове злагоднення грабунково-народовбивчого шалу „красногвардейської атаки на капіталізм” та „Военного комунізму” — 1918-21 р., мусіла поступитися перед новою хвилю терору — зліднів у вигляді „соціалістичної реконструкції” з її „індустріалізацією-ко-

лективізацією”, як щабля „перманентної революції”. Потрібні були кошти й раби для побудови воєнної машини, щоб накинути марксизм-соціалізм-большевизм на решту світу.

Щоб здійснити 1-шу „п'ятирічку” (1929-33 року), комуністичні зруйнували селянський стан, здобувши понад 5 мільйонів невільників за рахунок передусім України, Кубані, Дону, Тереку та Північного Кавказу. Для здійснення 2-ої і 3-ої „п'ятирічки” (1933-37 і 1938-42 років) червоні перепровадили великі „чистки” — „набори-вербовки” в'язнів у 1932-33 і 1936-38 роках, зачепивши тепер усі інші „національні республіки”. Чисельність в'язнів, запроторених до концентраційних таборів-в'язниць, іноді перевищувала 15 мільйонів душ з тим, що етнічна Московія знаходилася в порівняно кращому стані.

Під час „колективізації” вивезено з України на Сибір близько двох мільйонів душ, а до 500 тисяч — розстріляно. Голод 1932-33 р. забрав понад 6 мільйонів, а в 1921 р. загинуло близько 1.5 мільйона — чоловіків, жінок та дітей.

Вирвані з корінням невільники гинули в дорозі, на важких каторжних роботах, у холоді, від пошестей, а головно — від голоду. Типовий приклад. У лютому 1929 р. на вузловій станції Каїнськ у Сибіру згromадилося було понад 50 ешелонів, набитих вищерть „кулаками” з України. Заки дали раду з дальшим спрямуванням цих ешелонів, що тривало 4 дні, із вагонів винесено близько 3.800 мерців, переважно дітей. Як відомо, невільників замикали у вагонах на ввесь час подорожі, на багато тисяч кілометрів, без харчів і води. Як відомо, в 1932 р. московський комуністичний большевицтво видав декрет про „ліквідацію кулака, як класа”.

Число концентраційних таборів в ССР за „Білою книгою про чорні діла Кремля” (С. Сандул, А. Степовий і С. Підгайний), яка вийшла 1953 р. англійською мовою, дорівнювало 280-ом одиницям, поділеним на 175 комбінатів, підпорядкованих „Главному Управлінню Лагерей (ГУЛАГ)”. У такому комбінаті, як Колима, іноді каралося до 2-ох мільйонів в'язнів. На будові Біломорсько-Балтійського каналу від 1932 р. затруднено понад півмільйона невільників, яких примушували працювати понад силу в умовах постійного голоду, від якого вони гину-

ли тисячами. Керівників табору на цій „канальській” будові, М. Берманові, належать такі слова: „Теламі вашім вистелем берега, но канал построїм досрочно”.

Д-р Юліюс Марголін (Лодзь, Польща) у 1939 році, рятуючись від гітлерівців, як сіоніст, утік на Схід, опинився в Білорусі (Пінськ), але був там заарештований Спецтами і засланий на примусову працю при будові Біломорсько-Балтійського каналу. Звільнений у 1945 р., написав англійською мовою брошурку „Рабська праця в Советському Союзі”.

В світлинах советських документів, поданих у брошурі, міститься „Положеніє о довольствії (харчуванні) Ухто-Печорського ісправітельно-трудового лагеря НКВД”, затвердженого „начальніком УХТПЕЧЛАГА”, старшим майором КГБ, Яковом Мойсеєвичем Морозом, 27-го травня 1937 р.

За цим „Положенієм”, харчі на одного не-вільника в часі слідства мали становити лише 716 кальорій денно, що підтримувати життя не може, бо „соціально-небажані й соціально-небезпечні елементи” мусять бути мерцій скинені в провалля — небуття.

Чоловіки й жінки на лісорозробках та копальннях діставали лише по 1292 кальорії, при умові виконання норми виробітку не менше ніж на 75%. Отже, „Положеніє о довольствії” — це вирок голодової смерти, а надто, коли тут немає натяку на якісні вітаміни.

За визначенням Дослідної Ради ЗСА, людина вагою 154 фунти на сидячій праці має діставати 2.500 кальорій, і то в умовах поміркованого підсоння, а не в підбігунових просторах та ще й на важких роботах. Американські визначення передбачають для таких умов праці навіть 4.500 кальорій денно на особу.

А те саме „Положеніє” передбачає водночас харчі для вартівничих псів у таборах із розрахунком 1.183-ох кальорій денно на тварину.

Каторжна праця, голод та холод, страшна тіснота в бараках, воші, блохи та блошиці, страшний сморід, які не дають невільникові можливості відпочинку після праці, — все разом швидко вкорочує його життя, що й відповідає меті комуно-большевицьких бандитів.

З наведених „норм довольствія” виникає, що нещасні в'язні („вороги народу”, або „буржуаз-

ні націоналісти”, чи „порушники соціалістичної власності”) мусять працювати на зasadі злочинної політики „чистого зиску” — лише за шматок глиняного хліба та миску „баланди” — водявою юшки. „Ворог народу”, запроторений до в'язниці, чи концентраційного табору, звичайно без суду, має якусь вагу тіла. Важка, понад силу праця, оцінювана в харчах не за часом, лише за видайністю, норми якої, на тлі мізерного відживлювання, ніколи не можуть бути виконані через поступово нарощуючу кволість, призводить до швидкої втрати ваги тіла в'язня, який нарешті гине від виснаження. Тим робом комуно-большевицький уряд, ця зграя зорганізованих злочинців, „заощаджує гроші” й одночасно позбавляється „ворога народу”. А дальші „набори-вербовки” постачають нових невільників. Це й є „чистий зиск”.

Дантове пекло? Це — ніщо перед жахливи-ми комуно-большевицькими злочинами народо-убивства — голодом, холодом, розстрілами, духово-фізичними тортурами у в'язницях та божевільнях і у висліді садистично-вигаданих способів нищення людини в країні „побудованого соціалізму”. Дантове пекло, — це ніщо, бо там караються за гріхи-злочини, а в „царстві марксизму-соціалізму-комуно-большевизму” — невинні люди.

Голод і злидні — незвідклична прикмета буття підвладних комуно-большевизму

Лиховісна провокація марксизму-соціалізму-комунізму про знесення-заперечення духовоматеріяльної приватної власності ожебрачує і тим самим узaleжнює від „держави” до останньої крихти хліба й думки всіх півладних, за винятком комуно-большевицької кляси-касти. Водночас ця ж провокація гальмує розвиток виробничо-творчих сил людства й, отже, є чинником поглиблення того ожебрачення.

„Чому дурний, бо бідний, а чому бідний, бо дурний”, — стара українська приповідка, що з головою покриває Марксову „премудрість”, мовляв, „буття визначає свідомість”, — вичерпно насвітлює рабський стан півладного. Тримати людей постійно в голоді й нужді — найпевніший спосіб робити з них дурнів. Вічно голодна й усе в чорному тілі людина — тупа, бай-

дужа, тілесно квола, а головно мало здатна до спротиву-боротьби. Це є та, потрібна владі, потульна людина — наслідок буття в голоді та злиднях — чинниках навмисної і самотяжіючої політики московського комуно-большевизму.

**З В Е Р Н Е Н Й
Ювілейного Комітету Головної Ради Товариств
НТШ в справі збіркової акції**

СТО ЛІТ минає цього року, як у городі князя Льва засновано Літературне Товариство ім. Шевченка, що його згодом перетворено у 1892 році на Наукове Т-во ім. Шевченка. Провідну роль в цих історичних подіях відіграли — між іншими — Олександр Кониський, Слісавета Милорадович, Михайло Жученко, Дмитро Пильчиків, Євген Чикаленко, Василь Симиренко з Наддніпрянщини, а о. Степан Качала, Омелян і Олександр Огоновські, Теофіль Дембіцький, Михайло Димет з Галичини. Світлі то були уми, для яких не існували жадні політичні чи релігійні різниці, не існуvala віддалі просторів ні кордонів, а яких єднала спільні журбу про захист і збереження української науки і культури.

Заснування НТШ — це був соборницький почин, це було ясне світло в темряві царських указів, Валуєвського (1863) і Емського (1876), які були тяжким ударом для української спільноти в російській займанщині. Цей соборницький характер НТШ задержало впродовж своєї столітньої діяльності і його буде захищати далі. Дороговказом для напрямних діяльності Т-ва залишається заповіт його Патрона, він зобов'язував і зобов'язує всіх членів Т-ва.

Сьогодні, коли на рідних землях Т-во не існує, а українознавчі дисципліни представляються у фальшивому світлі, тим більш завдання стоять перед Товариством. У його Наукових Секціях треба кувати наукову зброю, щоб спростовувати все те, що перекручує і фальшує про Україну і її культуру в першу чергу со-веська наука, а також інші неприхильні нам наукові круги.

Для пожвавлення і виконання наукової праці в Секціях, для притягнення свіжих наукових кадрів до Товариства потрібно поважніших фондів. Недавно завершена збіркова кампанія для українських катедр при Гарвардському університеті доказала, що Українська Громада розуміє важу фінансового чинника у створенні можливостей для систематичної наукової праці. Тому Головна Рада Наукових Товариств ім. Шевченка звертається до Українського Громадянства в імені столітнього Ювілія із закликом допомогти Ювілейному Комітетові зібрати \$ 250.000. Хай це буде відповідь на факт знищення Товариства на Рідних Землях і піщення української культури.

**ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ ГОЛОВНОУ РАДИ
НАУКОВИХ Т-В ИМ. ШЕВЧЕНКА**

Вол. Гаврилюк

А Ф О Р И З М И

1.

Дух прагне вічно жити,
чимсь вічним дорожити,
коли ж душа втрачає зміст,
тоді з нас кожний пессіміст.

2.

Чи в згоді, чи в незгоді ти з добою,
будь справжнім, будь собою,
щоб виправдати свій талан
горінням тисячних палань.

3.

Відбився від громади?
Що ж, живиnomадом.
Але по праці, таї, по праці —
вертайся до своїх субстанцій.

4.

Розуме, мрій, не допитуй,
mrіям усесвіти відкриті,
ти mrіями учися говорити.
Красу і мудрість вислову
не кидай в пашу настроєві кислому.

5.

Хоч віршиками кокетуєш до утоми,
чи ти ти поет, не вирішена аксіома.
Літературо, не обманюй
нас музикою графоманів!

6.

Вітри й зелене листя рвуть,
коли в вітрах бушує лютъ.
Лиш в бурі кріпче мужність і характер,
виблискуючи шаблями гострих фактів.

7.

Живи турботами свого народу,
не дбай за насміхи голоти.
Залипав душі хто простацьким
брудом нам? — Хам,
універсальний хам,
неважко чи він тут, чи там.

ПОШИРЮЙТЕ ВІСНИК!

ру, але мандрівкою вздовж морського берега: не на цьому засновується значення кожного кроку, що він тільки веде до іншого і так, аж до якогось вершка, але на тому, що він вводить в єдину і неповторну ситуацію, в якій належить здобути єдиний, і з цього становища завжди вже остаточний, вид на постійно побіч нас існуючу досконалість моря.

Ці нові уявлення дозрівають в міру того, як слабнуть сили розвоєвого думання та в міру усвідомлювання неспокою, що випливає з розуміння цілої дійсності, як нурту розвитку. Різні форми цього нового становища проявляються в критиці еволюціонізму, збоку природознавців і філософів, в боротьбі з історичним релятивізмом, ведений особливо в ХХ столітті, в боротьбі з психологізмом і соціологізмом, яка обороняє об'єктивну і незалежну тривалість форм мислення й оцінювання. Це знаменна річ, що туга за тим, що тривале, виявляється також у системах, що виростають із давнішого духа: в марксизмі вона виступає як віра в кінець історії, як скік у свободу і вічність, у фройдизмі в ідеях повторності і смерти, з допомогою яких Фройд, критикуючи Дарвіна хоче вийти з втомлюючого коловороту еволюції.

До боротьби з проспективізмом, що формує життя людини зі становища майбутнього, завжди виступав традиціоналізм, який намагався формувати життя людини на основі минулого. Так робили романтики. Це голосили консерватисти, а особливо відомий критик французької революції Едмунд Берк (1729-1797). Але хоча це становище значно різнилося від попереднього становища, особливо в ділянці суспільно-політичних консеквенцій, однак воно не було його зasadничим переможенням. Бо воно теж не визнавало жадної тривалості і постійно послуговувалось поняттям змінності в часі. Коли воно обороняло певні форми існування, то не тому, що бачило в них незмінні вартості, але тому, що визнавало, що ті форми є ще цінні. Традиціоналізм вірив, що час, який приносить зміни, не пливє так скоро, як про це твердив проспективізм. Тому можна було цінити ще минуле, а не тільки покладати надію на майбутність. Обидва ті становища, протиставні, а все ж таки посвоячені, вели до злегковаження

теперішності. Для першого з них вона була тільки етапом переходу в майбутність, для другого — глухим відгомоном ліпшого минулого. Між святістю традиції і чарами того, що буде — вмішалася доля людини. Це провокувало бунт теперішності. Його висказує особливо Фрідріх Ніцше.

Не в цьому є вартість нашого життя, що воно нав'язує зв'язок з тим, що було, ані в тому, що воно служить, що ще не існує. Ця вартість є в тому, що ми існуємо в даній хвилині тут і тепер. Цей віталізм, який зв'язувався раз із героїзмом чи то знову з гедонізмом, — не хотів нічого знати про минуле і майбутнє; він формулював людське життя в аспекті теперішнього часу.

Таким чином, поборюючи зарівно традиціоналізм і проспективізм, він вискачував із нурту змінності і шукав те, що цінне само собою. Оманою цього напрямку була віра, що це можна знайти, послуговуючися поняттям моменту. На цьому засновувалися його небезпеки, які сьогодні бачимо. Це правда, що він вирвався з ланцюга процесу змін, що йдуть з минулого в майбутнє, але тривалість, яку осягнув, була короткою тривалістю проминального моменту.

Отже, нова розв'язка проблеми тривалості і змінності, в думці і в життєвій поставі, є од-

ОБГОВОРЕННЯ „ЮВІЛЕЮ” СССР В УНУ

З приводу 50-ліття створення так званого СССР, 4-го лютого ц. р. в залі Будинку Організації Українського Визвольного Фронту в Нью Йорку відбулося обговорення цього „великого обману” з участю проф. Вол. Стойка, д-ра Вол. Савчака та проф. Івана Вовчука. При виповненні залі д-р Ол. Соколишин подав тези теми обговорення і представив його учасників.

Проф. Вол. Стойко говорив про те „ким і як створено СССР”, д-р Вол. Савчак виступив з темою „Боротьба протиставних світів”, проф. Ів. Вовчук звернув увагу на геополітично-економічну сторінку створення СССР, що має свою ціллю зформування „єдиного радянського народу”, очевидно, під московським керівництвом.

Після доповідей присутні ставили запити, на які прелегенти давали вичерпні відповіді.

Д-р О. Соколишин

Вол. Мартин

ЧЕРВОНИЙ ПОЛЯК ПРО УКРАЇНСЬКУ ПРОБЛЕМУ ІІІ РАЙХ

Вліті минулого року з'явилася у варшавському видавництві „Книжка і Знання” 378-сторінкова з широкою бібліографією та індексом прізвищ, політичних партій і суспільних та військових організацій студія п. н. „Квестія українська в політиці ІІІ Женеви (1933-1945)”. Автор її Ришард Тожецький подає в передмові, що ця його праця постала з докторської дисертації на історично-філологічному факультеті Лодзинського університету під науковим керівництвом проф. д-ра Юзефа Дуткевіча і при співучасті кількох інших, поіменно названих польських науковців. Виходить, що, крім самого докторанта, гурт викладачів польських високих шкіл був якоюсь мірою причетний до появи книжки, тематика якої може цікавити в значній мірі українських читачів¹⁾.

1) В українській пресі з'явилось дотепер дві рецензії: одна Романа С. Голіята друкувалася в „Америці” (числа 23, 24 і 26 з лютого 1973) і друга С. Мартюка, надрукована в чикагському „Українському Житті” (ч. 2 з 28 січня 1973). Коротку рецензію надрукувала також паризька „Культура” в ч. 1-2 (304-305) з 1973 р.

ною з найглибших турбот і праць нашого часу. Вона йде по лінії, яка підкреслює індивідуальну й остаточну відповідальність за виконувані чини, прагне збудувати щільний зв'язок, спільність минулого з майбутнім, завдяки однаковості завдань і людських зобов'язань, визнає теперішність, як важливу інстанцію осудження, в якій мірі досконалість і вічність будуть скоплені в змінливих обставинах моменту.

Впроваджуюча лектура:

У. В. Bury: The Idea of Progress, 1920 = Збірне: L'idée du progrès (Alcan 1939).

Поглиблююча лектура:

R. H. Lowie: Are We Civilized?, 1929 = K. R. Popper: The Open Society and Its Enemies, 1945 = K. Breysig: Gestaltungen des Entwicklungs-gedankens, 1940 = Samuel Alexander: Space, Time, Deity, 1927.

(Далі буде)

Наголовок книжки не вповні відповідає її змістові, бо майже третина праці (перші два розділи — 130 сторінок) присвячена розглядові української проблематики періоду 1917-1933 як на українських землях: в СССР, Польщі, Чехо-Словаччині та Румунії, — так і на еміграції в різних державах Європи і Америки. Цей своєрідний вступ, в якому автор переповідає історію українського самостійницького руху та історію УССР за хронологічним і територіальним принципом міг би бути цікавий і корисний, зокрема, для польського читача, якби автор — на самому початку — не прозрадив своєї тенденційності в насвітлюванні вже твердо устійнених історичних фактів.

Правда з неправдою обнялися

Цікаво відмітити, що тенденційність автора проявляється не так при аналізі польсько-українських відносин, як цього можна було б очікувати, як радше по лінії промовчування чи переврочування фактів, які могли б кинути світло на українсько-російські відносини. Порядком ілюстрації слід згадати, що коли автор обговорює т. зв. Варшавський договір Петлюри з Пілсудським з квітня 1920 р. і договори, укладені в Ризі 12.X.1920 р. (про перемир'я та пре-лімінарні умови миру) і 18.III.1921 р. (остаточний мировий договір між советською Росією і Україною, з одного боку, і Польщею — з другого), він стверджує недвозначно, що ці два останні договори —

„в юридичному розумінні були зламанням таємного договору з Петлюрою, а українці... уважали (іх) за акт зради... (ст. 28).

В подібний спосіб він критично оцінює польський закон з 26.IX.1922 р. „про засади воєвідського самоуправління” і утворення українського університету у Львові; він пише —

„Як згодом виявилося, цей закон був тільки тактичним маневром... введено в блуд міжнародною опінією, зламано міжнародне право і застосовано насильство супроти (оправданих вимог) українців...” (стор. 49).

Але коли автор описує події з січня-лютого 1918 р., він насвітлює їх невірно, пишучи:

арто піннине гардююон "Ykpaihcrka" яо сім-
тв, а скору сіаіїє зіл посінчкоі шінтомати
Bіn uparhjho нінне, иц. Theni yke ha VII Bee-
жінчікіоіy 3'їзїl Cozctib a rpyAhi 1920 p. ha-
такаа яа корпегу стібнізіl соіннірх 3 Ypa-
шон хіменіроі, т. 38. Bannmackoі. Peettogjihin,
пектие тоігіті гаряан 3 хіменіроі етопони і
ко y Mockbi ta підаграрніто PCFCF i VCCP
аме hінк he Bnacncoe, як ие noя азетра 3 Ykp-
аце (яо акту) хіменікоіе підаграрніто PCFCF i
"непе моподымінна, сарніоне 6.V.1921 p." нокінка-
шоне, яо:

пектие тоігіті гаряан 3 хіменіроі етопони і
ко y Mockbi ta підаграрніто PCFCF i VCCP
3 азетра 3 Ykpaihcrka" (яо 95),

28 rpyAhi 1920 p. Jtihka sohunhpoі topfai
(nopya Bnckrbonx i mopekrnx cupar, фінчік,
шінчікіо зімогонізіоаха (orjounha, "о.Е.І.-
шінчікіо, шінн i t. n.) бке yjia
camnd "Ykpaihcrka COniachcrko Fazhspkony, a тун
pefchjia a Mockbi), яе yjia Bnckrbonx poclincpko-
(Hikotian Kpeticnchcrkn y Bepphi ta Kyp Biher-
Omin uperchcarhnnan, яо акн зіаіїе арто
кореіхнх яоробопі.

"ті" 3 т. 38. Xaprkicpko Ypajy hіonto camocth-
hіmenіkra imnpeza, яо якоі "Ykpaihcrnx komyhie-
pefchjia a Mockbi), яе arto Ykpaihcrnx poclincpko-
paromptib Biherfchjia, hejroshahо ninoxant,
3 азінніло текту, яе arto mepetnoraе зікт
jaе upisannu i he haroant hіunnx jokasib, — a
topfai" y Biherfchjia (яо 96), але he no-
hіntaa Ykpaihcrkoro Kowlegapability sakopgjohoi
Arto pіne uperchcarhnnan, яо акн зіаіїе арто
Ykpaihcrkoro mnky, "Bіntry kepib-

hoi VCCP he зіонгкадоа.

Arto pіne uperchcarhnnan, яо акн зіаіїе арто
Ykpaihcrkoro mnky, "Bіntry kepib-

goertciko-hmeupky chmupnato я тому непійт
pokax 1919-1933" (яо 94-106). O6robojohon
toporhix mokha shabtin a nijpouli, яо мae ha-
Ihunin upirkia, "xutpochhetaa jiobe", ab-
yjknae.

Ykpaihcrkoro mnky, "Bіntry kepib" я
mipkobachich, i upkmertihka "6ypkya3anh" he
xoy noupcrknj joktopashnbanne croepjihy no-
dpaaeojorio яо "6ypkya3anh haujhahicti",
tepmiy artopon harazye hntky 6yplbenpky
"Ykpaihcrnx haujhahicti", i bknrahan upolo
Y kpaihcrnx haujhahicti", i bknrahan upolo, he 6yjo
upox uporopib bih shae.

Arto pіne uperchcarhnnan, яо акн зіаіїе, яо яо ichyrahan
nata 1918 p. (ahyjapohann Mockbi 13 jncto-
pehna 1918 p. arto 36-
artop sra3ayе яо Beppetnchcrknj jorobip 3 94-
nuporhax joktopashnbanne a grya tomy, яо ha яо 96-
grya nepecihhoro hnta; roponko яо crjokae
upox 6yplbenpky uporopib, ям uporopib я
Arto pіne uperchcarhnnan, яо акн зіаіїе
"закінчhа ha nohomoly".

Ліхтапахннna Lepkakarni i 6yjo encijum to-
ro 3 6yplbenpky uporopib, яо 96-
hobax upytoro nuporhax uporopib, яо
Ykpaihcrkoro mnky, "Bіntry kepib" я
nepecihhoro uporopib, яо 96-
Ykpaihcrkoro mnky, "Bіntry kepib" я
hupnchachna mnky, "Bіntry kepib" я
hmn pіcha hebhnhoro hacciehna upnchachna
захотіхна місра Gahjanan Mypasbnoa i bnheda
ha a Knebi", як 6yjo maio3ahnem embojan, a
hornehe ohanmonnich; nojapre — he "Tokeluphnn
metauia habits B CCF, 3 arko n. Tokeluphnn
Athoheba-O-Bechra, яо 6yjo ichyre lnporeka
tojnhnna epebontapjihy illi komahjho B.
hіn i UK PKU(6) pluunin nucjatn ha Ykpaihcr-
jinehnhn ("Kortehenn") neperopot he shaxo-
aye ictopghny upary tomy, яо, nonepue, got-
Y jux tpox pehennax artop tpnri nepekpy-
apna okuyyeraia Ykpaihcrkoro mnky, "Bіntry kepib" я
mactati Beppetnchcrko nuporopib 500-izcneha hmeup-
hіb sarkinkartn ha smyjnoj ykpaihcrnx haujhahic-
hnebi noberchana, яке smyjnoj ykpaihcrnx haujhahic-
6. upnxnchphnna ha Ykpaihcrkoro mnky, "Bіntry kepib" я
"Kortehera perononua, охара, munka 306ybraia co-

сько-німецьку співпрацю не лише політично-господарську, але й військову на підставі договорів, підписаних 16.IV.1922 в Рапалльо і 29.IV.1926 р. в Берліні²⁾), автор пише про ССР, але в дужках додає „(в тому числі і УССР)” і видвигає кілька дрібних деталів цієї советсько-німецької співпраці на землях України, не згадуючи ні словом про те, що т. зв. уряд Української ССР не мав у цих справах (співпраці з німцями) нічого до сказання; про Україну і за неї говорила Москва, і цього не вдається авторові затушувати, маніпулюючи наголовком.

Про другий період співпраці большевиків з гітлерівською Німеччиною, що тривав майже два роки (від 23.VIII.1939 до 22.VI.1941), автор, з легко зрозумілих причин, мало що пише, а тільки натяками згадує про договір Гітлера зі Сталіним з 23 серпня 1939 (стор. 188 і 195) і об'єднання українських земель, яке „зреалізували практично комуністи, а не націоналісти...” (стор. 193). Він пише, що „українські націоналісти трактували гітлерівців, як „союзників з конечності” (там таки), а нам приходиться його доповнити, що гітлерівці і большевики були в той період „партнерами в міжнародних злочинах”, про що об'єктивна історія ніколи не забуде.

Спеціаліст від справ УВО — ОУН

Хоч автор послідовно вживав терміну „українські націоналісти” на окреслення всіх самостійницьких течій і організацій, а навіть і армії, він доволі добре розирається в поодиноких напрямках, які на початку своєї студії класифікує так (стор. 9-10): течія еволюційна, що клала натиск на морально-політичне відродження одиниць, яке мало довести до духового відродження цілої нації; з цією метою пропаговано органічну працю, тобто виховання від основ одиниці у власних суспільно-культурних, політичних і господарських організаціях. Течія посередня, часто (не зовсім правильно) утотожнювана з теоретиком українського націоналіз-

му Донцовим, — яка, на думку автора, не мала більшого значення і займалася більше теорією, як практикою. Течія націоналістично-революційна з кличем перманентної революції: метою якої було здобуття власної держави: автор твердить, що в цій течії зобов'язувала засада „ми переконуємо або нищимо” (?), і додає, що під час II світової війни „нікого не переконувано, тільки нищено” (стор. 10).

На потвердження цієї своєї тези автор цитує точки 7-му, 8-му і 10-ту декалогу ОУН, але послуговується не остаточно прийнятим на I Конгресі текстом, а одним із проектів, який власне в наведених автором точках був змінений перед остаточним прийняттям, а чого п. Тожецький не знає чи не хоче знати³⁾.

У розділі п. н. „Західня Україна в роках 1920 — 1932” (стор. 41-73) автор повертається до обговорювання різних течій української політичної думки і присвячує чимало місця історії постання і діяльності УВО — ОУН. З відсилача на стор. 69 (і інших) довідуємося, що автор уже раніше написав працю п. н. „Генеза розладу в Організації Українських Націоналістів”, яка появилася як том V серії „Студії з історії СССР і Середньої Європи”. На жаль, ніяких близичких даних про цю працю (дата і місце видання, об'єм, тираж тощо) в розділі „Бібліографія” не подано. Цікаво — чому?

Переповідаючи обставини, в яких творилися і діяли різні осередки української політичної думки в періоді між двома війнами, автор пише, що УВО —

„ствердивши безцільність очікування на допомогу західних держав, шукала природного союзника, котрий хотів би помогти українцям в Польщі в їх боротьбі за національну незалежність” (стор. 55) — та що

„УВО тішилася політичною і фінансовою підтримкою не тільки німців, але також півофіційною підтримкою властей чеських і литовських...” (стор. 56).

(Закінчення буде)

²⁾ На тему советсько-німецької співпраці в періоді 1922 — 1928 існує м. і. добра англомовна студія Курта Розенбавма під наголовком: COMMUNITY OF FATE. German-Soviet Diplomatic Relations 1922-1928. Syracuse University Press 1965 pp. 325.

³⁾ Обидва тексти згаданих вище точок декалогу, як той, що його цитує Тожецький на стор. 11-ій, так і остаточно зобов'язуючий подає Петро Мірчук у праці „Нарис історії Організації Українських Націоналістів”. Перший том 1920-1939. Українське видавництво Мюнхен-Лондон-Нью Йорк 1968. (стор. 126-7).

якът, яко ние се срещаме съвсем еднотипни.

Изключително интересен е фактът, че драматична позиция на автора възниква и във времето, когато той е жив във Франция, където не има възможност да използва български език. Това е свидетелство за съществуващата възможност за езиков превод във времето на написване на трагедията.

Изложението на трагедията "Графът" е представено във вид на изложбена експозиция. Тя включва:

- Изложението на сюжета и тематиката на трагедията.
- Биография на Йордан Йорданов и обяснение на съдържанието на първата му трагедия.
- Изложението на съдържанието на първата му трагедия.

Изложението на сюжета и тематиката на трагедията е представено във виде на изложбена експозиция. Тя включва:

- Изложението на сюжета и тематиката на трагедията.
- Биография на Йордан Йорданов и обяснение на съдържанието на първата му трагедия.
- Изложението на съдържанието на първата му трагедия.

Изложението на сюжета и тематиката на трагедията е представено във виде на изложбена експозиция. Тя включва:

- Изложението на сюжета и тематиката на трагедията.
- Биография на Йордан Йорданов и обяснение на съдържанието на първата му трагедия.
- Изложението на съдържанието на първата му трагедия.

Изложението на сюжета и тематиката на трагедията е представено във виде на изложбена експозиция. Тя включва:

- Изложението на сюжета и тематиката на трагедията.
- Биография на Йордан Йорданов и обяснение на съдържанието на първата му трагедия.
- Изложението на съдържанието на първата му трагедия.

ГРАФЪТ

Роден в Търново - Копривщица

На Заході також почала поширюватися ідея світового уряду, яка натрапила, однак, на спротив збоку національних держав. Проте, ця ідея існує далі, особливо в обличчі загрози комунізму. Деякі західноєвропейські філософи і політики почали опрацьовувати теорії реалізації світової влади, зокрема соціалісти і ліберали. В праці одного визначного західноєвропейського філософа знаходимо думку, що коли реалізації такої ідеї спротивилася б якась держава, тоді треба її до того примусити.

Першими спробами на тому шляху було створення Ліги Націй після Першої світової війни. Ця організація зазнала повної невдачі, і на її місце створено після Другої світової війни Організацію Об'єднаних Націй. Але й вона виявилася невдалим і безсилим утвором, коли йдеться про політичні кризи і про підтримку національних прагнень поневолених комуністами націй.

У зв'язку з агресивністю Москви і зростом її потуги загрожує небезпека, що при різних кризах вдається їй інфільтрацією і творенням революційних комуністичних рухів щораз більше поширити свої впливи у світі.

Коли на людину нападає бандит з пістолею у руці, трудно вийти їй щасливо з тієї ситуації, пропонуючи йому допомогу, щоб тільки залишив її у спокої. Тоді або можна дати себе пограбувати, або боронитися такою самою зброєю.

Те саме у політиці. Намір створити світову владу, отже світову комуністичну державу, викликає конечність відповісти на цей намір, пропагуючи високий рівень економічного життя і демократичні свободи для населення комуністичних країн. Такій ідеї сприяє технологічний розвій у світі, легка і скора комунікація. Вже сьогодні маємо розвинену міжнародну комунікацію літаками, закордонні подорожі без паспортів і віз, продукційні і торговельні домовленості, спільну продукцію машин і апаратів різними державами. Так єднається Європа навіть у проблемах оборони проти Москви. Труднощі для переведення ідеї одної влади, — це національні особливості народів, які бажають розвивати свою власну культуру і власні традиції.

До своєї цілі прямує Москва мілітарними акціями, насильною русифікацією і контролює не тільки народів включених у ССРС, але й ча-

стинно залежних від неї. Московські достави зброй країнам Азії і Африки завжди сполучені з комуністичною інфільтрацією.

У плянах Заходу немає денаціоналізації і нищення національних культур. Країнам СпільногоЕвропейського Ринку ніхто не накидає культури сильнішого, ніхто не забороняє плекати, скажім, французьку культуру у Франції чи піменецьку в Німеччині. Це — добровільна спілка народів, що має свою ціллю передусім економічні інтереси. Наприклад, виробництво комп'юторів не оплачується у малій і навіть середній державі, і тому концентрується воно в Америці, яка експортує ці апарати та їх складові частини до європейських держав. Клопоти і труднощі оборонного союзу НАТО полягають передусім у тому, що європейські країни мають різного виміру і калібр у зброю.

Якщо б Україна була самостійною державою, вона напевно увійшла б до світової спільноти на рівні інших держав і під тими самими умовами. Франція, Англія чи Німеччина мала б ті самі права і обов'язки, що й Україна.

Але коли б до світової спільноти приступила комуністична Москва, або після її розгрому якоїсь форми демократична московська імперія, а Україна залишилася б у сьогоднішніх кордонах, тоді справа України й надалі була б „внутрішньою справою” Росії. Бо світова організація перейшла б до порядку денноого з національними вимогами поневолених народів, не тільки України, Литви й інших, але й Ірландії та інших країн Азії чи Африки. А все, як і нині в Об'єднаних Націях: заради вдергання миру і світової організації. Як і нині, слабого світ не почув би. Він міг би проливати слези, виявляти симпатію до нього, але на тому все і кінчилося б.

Нині існують три кандидати на провід у світовій державі: Москва, Китай і ЗСА. Советська преса пише про це відверто. „Воєнний Вестник” писав недавно, що ціль Китаю — стати політичним, культурним, науковим і економічним центром світу. Китай плянує через мілітарну і економічну силу опанувати ССРС та Америку і стати на чолі світової держави.

З огляду на все це Америка мусить боронити не тільки себе, але й увесь вільний світ, спираючись на союз держав, звернений проти обох

комуністичних потуг. І саме в цьому полягає нова політика Ніксона та зв'язані з нею труднощі і успіхи. Під цим кутом повинні діяти й ми, коли йдеться про Україну. Це вимагає багато зусиль, а тим самим об'єднання національного активу на еміграції, щоб збільшити її впливи серед політиків вільного світу, а також для того, щоб бути готовими боронити збройною рукою права нашого народу у слішний час.

В цьому напрямі діє від років АБН на всіх континентах і серед різних кругів чужинних політиків. І нема чого злорадо затирати руки, що ось, мовляв, праця АБН на Формозі зазнала поразки, бо ЗСА віддали цю державу комуністам Китаю. АБН діє з успіхом в Європі, а зокрема в державах, які нині вже мають своє значення у світі. Дивно і страшно, що серед української еміграції існують групки, які не мають мужності визнати велику, вже проведену і заплановану працю АБН, промовчують її, а то й насмішливо критикують. Можна сподіватися, що коли прийде до боротьби на життя і смерть нації, вони займуть таке саме становище, яке занимали колись супроти УПА, заперечуючи наявність її існування.

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРА 35-го ВІДДІЛУ В АСТОРІЇ

26 березня м. р. в Асторії урочисто посвячено прапор 35-го Відділу ООЧСУ. До Святочного Комітету входили: Василь Наум, як голова, д-р О. Соколишин — заступник, Іван Вітюк — секретар, мгр Вол. Левенець, Іван Дзядів, Петро Бурік, голова Відділу, Степанія Рудик, Василь Піх, Осип Галатин та Павло Галатин. Прапор Відділу частинно уфундував п. Теодор Воробець.

Посвячення прапора довершив в Українській Греко-Католицькій Церкві Воздвиження Чесного Хреста після Служби Божої о. Григорій Хміляр. Прапор урочисто внесли удекоровані синьо-жовтими шарфами Осип Галатин в асисті Петра Вітюка та Богдана Луцика. За ними увійшли Петро Бурік з національним прапором, Василь Наум, кол. голова Відділу та Теодор Воробець. В третій трійці увійшли Іван Вітюк з прапором Осередку СУМА в Асторії, проф. Павліна Андрієнко-Данчук — голова Відділу ОЖ ОЧСУ, Марія Несторчук від ГУ ОЖ ОЧСУ. Члени Організації Українського Визвольного Фронту з гісторіями зайняли перші лавки. Організаційний прапор з синьо-жовтими стрічками розтягнуто по цілій церкві від вівтаря до хорів.

Після посвячення о. Григорій Хміляр перевів прире-

чення на вірність українському національному прапорові прапороносців та всіх присутніх, які виповнили віщерь церкву. Хор під диригентурою п. Длябога відспівав „многолітствія” для членів 35-го Відділу ОЧСУ.

У великий залі Голден Фезен відбувся бенкет. При столах засіло біля 200 осіб. Президія бенкету складалася з представників ГУ ОЧСУ мгра Вол. Левенца, д-ра Вол. Савчака та д-ра Ол. Соколишина, п-ні Марія Несторчук від ГУ ОЖ ОЧСУ, п-ні Катрії Пелешок від Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій — Метрополітальний Відділ УККА в Нью Йорку, Петра Буріка, І. Д., кол. голову Відділу, Василя Наума, Ярослава Косоновського — голови 11-го Відділу ОЧСУ, о. Сергія Кіндзеряного-Пастухова, проф. Павліна Андрієнко-Данчука, Михайла Заверухи від 1-го Відділу ОЧСУ в Ньюарку, Василя Босака від 41-го Відділу, Василя Лавра від Осередку СУМА в Нью Йорку, Мирослава Климка від 11-го Відділу ОЧСУ, голови Капітули Золотого Хреста УПА і секретаря Гол. Управи Т-ва кол. Вояків УПА в ЗСА, маєстра Лева Борща — голови АП АБН — Українського Відділу в Нью Йорку, Танасія Опарика від Відділу СУМА — Озон Парк та Івана Вітюка — булавного Осередку СУМА в Асторії.

П. Василь Наум відкрив бенкет коротким словом і представив тостмайстра д-ра Ол. Соколишина. Молитву відчитав о. Кіндзеряний Пастухів. Мгр Вол. Левенець виголосив відповідну до цієї нагоди доповідь.

З привітами виступали: Павло Галатин — голова Батьківського Комітету Осередку СУМА в Асторії, Стефанія Наум — голова Укр. Амер. Жіночої Допоміжової Організації ім. Ольги Кобилянської, проф. Вол. Процик — голова 1-го Відділу ОДВУ в Асторії, що його заснував полк. Є. Коновалець, Микола Хоманчук — секретар 5-го Відділу УНС, Осип Галатин, Доні Магаль від Відділу ОЖ ОЧСУ в Нью Йорку, Вол. Ганчук — головний Радний Укр. Робітничого Союзу, інж. Іван Кравчук — голова 12-го Відділу ОЧСУ в Нью Джерзі Сіті, М. Кузів від 18-го Відділу ОЧСУ, Іван Кульчицький — представник ОУВФ з Нью Йорку, Марійка Матійцько від Відділу ОЖ ОЧСУ в Брукліні, Антін Шубак від 12-го Відділу ОЧСУ, Ірина Мікитин від Осередку СУМА в Іонкерсі, подруги Лемега та Кучерява від Осередку СУМА в Ньюарку, Теодор Костріба від 53-го Відділу УНПомочі, Мих. Коцка від АП АБН, П. Мікитин від 11-го Відділу ОЧСУ в Іонкерсі, Іван Пецеляк — голова 48-го Відділу ОЧСУ в Гайстінгу, Василь Магаль від Дому ОУВФ в Нью Йорку, Вол. Костик та Гр. Іцебрій, інж. М. Бурчак, д-р Богданів, Гаврилко та Галан, Ст. Боднар, Коваль, Лучків, Вас. Кузьма, Тарас Керницький, Гр. Юрків від Укр. Амер. Кат. Ветеранів і ін.

В мистецькій програмі виступали доні о. Кіндзерянов-Пастухова, бандуристки в національних строях та квартет „Каравана” під керівництвом Богдана Бемка.

Відчитано також численні письмові привіти.

П-ні Стефанія Рудик та Осип Галатин обійшли всіх

Поль-Половецький

Петро Шелест — „козел відпущення”?

Американська преса, в тім числі і російська еміграційна, приділили багато уваги падінню секретаря ЦК КПУ Петра Шелеста, приписуючи йому „гріхи”, яких він, будучи колоніальним слугою московської метрополії, не міг повинти, бож найвищий закон, який зобов’язує всіх „гавляйтєрів” московської імперії, вимагає бути безмовним, сервілістичним слугою і виконавцем волі кремлівського Політбюро. Сдине, що Шелест міг робити на власну руку, так це проводити, на догоду московським єдинонеділімцям, посиленням темпом русифікацію і викорінення „решток проявів буржуазного націоналізму”. Це відомо кожній неупередженій людині, обізнаній з істинно колоніальним станом України.

Та проте, як знаємо, „московські кореспонденти” Америки зображені, як основне лихо для вільного демократичного світу, не московське Політбюро, з вождем Брежнєвим, а „гавляйтер” Шелеста: „Шелест примусив Брежнєва окупувати Чехо-Словаччину, боячись поширення самостійницького руху в Україні; Шелест був проти візити Ніксона до СССР; Шелест загострив відношення з Китаєм; Шелест керує Брежнєвим і Косигіним, і багато інших „гріхів” кладуть на плечі маленькому „гавляйтерові”.

Нас здивувала стаття в поважному нашому часописі „Шелест у ролі козла відпущення”, в якій переповіджено байки „московських кореспондентів”, а про основне — дійсну причину цієї писанини — не сказано й слова. Тому при-

присутніх з Пропам’ятою Книгою, в яку вони вписували свої імена і пожертви.

Доповідь про діяльність Відділу ОЧСУ в Асторії виголосив його перший голова Іван Дзядів.

Ця успішна імпреза принесла 2587 дол., що після відчислення видатків дало суму 1430 дол. З пропам’ятої книги зібрано 1227 дол. Молитвою та відспівуванням „Не пора” закінчено це святкування.

Д-р Ол. Соколішин —
прес. референт 35-го Відділу
ОЧСУ в Асторії

гадаємо авторові і читачам, що ще від часу „вочареня” на московському троні Нікіти Хрущова вся російсько-чорносотенна преса і її „московські кореспонденти” здійняли на широку скалю „роз’яснювальну кампанію” про те, що Хрущов — українець, і всі теперішні лиха в світі, включно з антисемітизмом, походять від того, що антисеміти-українці захопили владу в московській імперії. Була навіть опублікова на якимсь Александровим (з НТС?) книжечка, в якій доводилася „українськість” Хрущова. Хоч „українець” Хрущов і зник безслідно згодом, але підступна антиукраїнська кампанія чорносотенців не припинилася від того часу, і не припиняється й тепер, що видно хоч би з документу, вміщеному в „Новом Русском Слові” з 8 січня 71 р., де читаємо:

..І пустъ, прілізвая хохлацкій чуб,
Над намі в Кремле смеются.
Ми скажем, плечо пржімая к плечу:
Да здравствует новая революція! ..

(„Крамольніє стіхі“)

Проти кого революція?.. Проти комунізму?.. —Ні! Проти „українців, що запанували в московській імперії і знущаються з бідних автономів-москалів”.

І це в той час, коли, як відомо світові, Україна стогне і кривавиться під терором катів московської „опріччини”, для якої навіть вживання рідної української мови є вже достатнім „злочином”, щоб запровадити людину до концетраку, чи, як то прийнято тепер опрічники називати, до дому божевільних та психічнохворих.

Отже — газетний гармидер, здійнятий навколо особи Шелеста, не є випадковим явищем, а є продовженням систематичної і плянової антиукраїнської боротьби російської чорносотенців та її „московських кореспондентів” (немосковського походження), які поклялися сорок років тому вкинути і тримати Україну в „підземній тюрмі” (в данжеоні) на віки вічні.

Цього не розуміє „амбасадуюча” українська еміграція і боїться, навіть, подавати правдивий

Петро Кізко

МОЛОДЬ У РОСІЙСЬКО-ШОВІНІСТИЧНИХ ПУТАХ

Москва ретельно путає українську молодь, заганяючи її в т. зв. ленінський комсомол. У тій вигаданій російськими імперіялістами-гнобителями молодечій організації большевики намагаються всіляко загнудзати молодь і поставити її виключно на службу комунізму, або просто: московському імперіалізму.

Комсомольська „Молодь України” в числі з 28 лютого ц. р. передрукувала статтю з „Комсомольської Жизні” п. н. „Найперший обов’язок комсомольця”, в якій намагається ще дужче закрутити пута на комсомольцях. Автори статті нарікають, що серед комсомолу послабла дисципліна, що комсомольці дуже часто приймають сам комсомол як формальну справу, використовуючи його для своїх вигід. „Як відомо, — пишеться в статті, — є ще комсомольці, які заявляють: „Комсомол — організація добровільна, хочу вчуся, хочу — ні, можу виконати доручення, а можу й відмовитися”.

„Комсомольської Жизні” такі міркування не подобаються. Вона вважає, що „комсомол — боївий загін радянської молоді, який бере активну участь у будівництві нового, комуністичного суспільства”.

Але газета замовчує, що то за „нове комуністичне суспільство”? Це ж: невільнича, рабська праця в колгоспах і на заводах, це варварське здирання з робітників і колгоспників податків у формі державних заготівель: хліба, м’яса, молока, городини і т. д. Загнана до комсомолу молодь не має права мати своїх власних думок,

і в усіх відношеннях законний коментар. Наша наше, це зрозуміло молоде, післяреволюційне покоління в Україні і вступило на криваву прю з ворогом.

Чи сміємо ми плестися в „хвості” подій?.. Гадаємо, що кожний відповість негативно на це питання... Тож не забуваймо, що наше завдання тут — помагати воюючій Україні морально, ідейно, а не повторювати ворожі „байки” про узурпацію влади Шелестом чи іншим „гавляїтером” українського роду.

вона мусить думати й робити так, як того вимагають кремлівські паразити на чолі з Брежневим.

Але про це добре знають і самі вожді комсомолу. Ось що, наприклад, пише та „Комсомольська Жизнь”:

„Цього ніяк не хочуть розуміти (тобто комуністичних теорій ВЛКСМ, — прим. наша), а якщо й розуміють, то не можуть змиритися різного роду буржуазні „советологи”, що спеціалізуються на наклепах та дезінформації. Вони звинувачують ВЛКСМ у тому, що в ньому нібито встановлений „тоталітарний режим”, „пригнічується” інтереси особистості, що дисципліна „наркотизує” розум молоді, сковує її ініціативу, активність”...

Москалі, як у нас казали ще здавна, хоч дурні, так хитрі. Оце все перерахувала „Комсомольська Жизнь” так, ніби кота обернула хвостом наперед. Адже це не „буржуазні” критики, а сама українська та інша поневолена молодь в советській тюрмі народів каже, що комсомол це жадна добровільна організація, що це казан, у який московсько-большевицькі божки повикидали молодь і парять на свій імперський смак. Скільки українських молодих людей — комсомольців і комсомолок — позаганяно на різні будови, на волгоградські-самарські заводи й фабрики, скільки висилається на найважчі роботи за т. зв. комсомольськими „путівками”, що є не лише фізичним визискуванням молоді, а моральною образою її!

Але, як у нас казали й кажуть, палиця має два кінці. Коли вже „Комсомольська Жизнь” узялася за один кінець палиці й паплюжить нею молодь, то молодь береться за другий кінець, щоб відбивати від себе тих, що намагаються поневолити не лише їхні тіла, а й душі.

МИ КЛИЧЕМО ЕМІГРАЦІЇ ВСІХ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ СТАТИ ЄДИНИМ ФРОНТОМ НА ДОПОМОГУ НАШИМ ПОНЕВОЛЕННИМ, АЛЕ НЕСКОРЕННИМ НАРОДАМ У БОРОТЬБІ ЗА НАШІ ПРАВА, ЗА ЛЮДСЬКУ ГІДНОСТЬ, ЗА ВОЛЮ І ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

(З постанов IV Великого Збору ОУН)

СУЧАСНИК ШЕВЧЕНКА

Уже понад сто років живуть і постійно хвилюють серця людей пречудові пісні „Дивлюсь я на небо”, „Де Крим за горами”, „Ходить хвіля по Осколу”. Їх люблять за щирість, за глибину думок і високу зворушливість. Вони пройшли випробування часом і стали народними, а це найвища оцінка праці їхніх творців. Та якщо автора, точніше аранжувача музики „Дивлюсь я на небо” (первісна мелодія належить Людмилі Александровій) В. Зарембу часом ще згадують, то про автора слів Михайла Петренка здебільшого забивають. А шкода.

Михайло Петренко був сином свого часу. Живучи в Харкові і навчаючись у Харківському університеті, він посідав досить помітне місце у групі літераторів. Його добре знав М. Костомаров і цінував талант поета, „котрого ліричні вірші пройняті почуттям”.

Високо оцінювали поетичне обдаровання Михайла Петренка й інші сучасники. Критик А. Тихорський, рецензуючи альманах „Сніг” за 1842 рік, де були надруковані його вірші, відзначив „їхній ліризм і високу емоційність”. Сама поезія, пише він, „співає ці думки”. А. Метлинський у листі до І. Срезневського з 26 серпня 1840 р. згадував про М. Петренка як про „поета справжнього (не нам рівня)”.

Знав і прихильно ставився до М. Петренка та його творів Тарас Шевченко. Особливо припав йому до серця вірш „Небо”, що його великий Кобзар, як відомо, власноручно переписав до записника.

У наш час твори М. Петренка видавалися в „Бібліотеці поета” (1960 р.), надруковані вони у збірнику „Українські поети-романтики 20-40-их років XIX ст.” (1968 р.).

І все ж цього цікавого лірика знають ще дуже мало. Історія літератури, посилаючись на „Южный русский сборник” А. Метлинського, виданий 1848 р. в Харкові, тільки й називає рік народження — 1817-ий та місце Слов'янськ.

З матеріалів, зібраних у II пол. XIX ст. у Харкові П. Грабовським, дізнаємося ще, що М. Петренко був близький до родини поета-пісняра Степана Писаревського, що вони разом створили гурток, який уславився своїми концертами.

Щоправда, Г. Нудьга у передмові до книги „Віктор Забіла. Михайло Петренко. Поезії” зазначає, що „якийсь час він працював наглядачем повітової школи в м. Лебедині” і робить припущення, що, можливо, „потім був переведений у якесь місто за межі України, бо у віршах часто тужить за рідним краєм”.

Посилаючись на наші родинні відомості та на дані найновіших пошуків, хочемо спробувати якоюсь мірою заповнити цю прогалину і принагідно висловити кілька міркувань про особу і творчість М. Петренка.

У Лебедині, де працював М. Петренко, народилися його правнуки, що свято шанують пам'ять свого прадіда. Тут постійно жили онук поета Борис Петренко і син Микола.

Виявлено, що Михайло Петренко був одружений з Анною Миргородовою. У них, крім уже згадуваного сина Миколи 1849 року народження, була дочка Варвара.

Незабутньою подією в житті Михайла Петренка були відвідини Т. Шевченка під час його третього приїзду на Україну в 1859 р. Спогад про це постійно передавався від покоління до покоління в родині Петренків.

Є чимало розвідок, у яких дослідники намагаються простежити подорож Тараса Шевченка. Але ї досі ніхто переконливо не пояснив, чому 6 червня 1859 р. приїздив він до Лебединя. Відомо, що їхав Шевченко на Україну разом з дідичем із Харківщини Д. Хрушцовичем. Але що примусило його з Сум завернути сюди? П. Жур у книзі „Третя зустріч” („Дніпро”, 1971 р.), посилаючись на сімейний переказ, пише, що дружина поміщика Хрушцова Наталя Олександровна „просила свого чоловіка запросити Шевченка у Лихвин” (село коло Лебединя, де містився маєток Хрушцовичів). Однак це пояснення маловірогідне, бо воно не може дати відповіді на запитання, які в зв'язку з пим логічно виникають:

Чому Шевченко не поїхав зразу до Лихвина, а зупинився в Лебедині, в господі до того не знайомих йому братів Олексія і Максима Залеських, перший з яких був священиком.

Отже, правильніше буде припустити, що Шевченко не спеціально їхав у гості до Хруш-

Юрій Клен

**

„Помолимось за тих, що у розлуці
Помрутъ, відірвані від рідних хат;
Помолимось за тих, що у розп'яті
Вночі гризуть залізні штаби грат,
Що душать жаль у невимовний мучі,
За тих, кого веде на страту кат.
Над ними, Господи, в небесний тверді
Простри Свої долоні милосердні!

Ще помолімось за всіх, кому
Вже не судилося узріти світла,
Що іх я думкою не обйму;
За всіх, кому зруйновано іх житла,
Кого безжалісно вкинули в тюрму,
Щоб радість їм ніколи не розквітла.
О, тільки дотиком легеньким рук,
Позбав Іх, Господи, страждань і мук".
(З поеми „Поупл імперій")

вих, а лише принаїдно, з почуття гречності до попутника. Причина, що привела Тараса Шевченка в Лебедин, була значно серйозніша — це, очевидно, бажання зустрітися з поетом Михайлом Петренком, якого він добре зінав і шанував як свого талановитого послідовника. „Є всі підстави припустити, — слушно зазначає І. Айзеншток, — що, мабуть, єдиний поет, який дійсно впливнув на Петренка, можливо, навіть відкрив перед ним перспективи поетичної творчості рідною мовою, був Тарас Шевченко".

Під час перебування на хуторі Нови (на березі Поля за 8 км. від Лебедин) Шевченко намалював етюд „Варенушні приятелі", на якому показав учасників прогуллянки. На жаль, цей твір ще не знайдений, а саме на ньому серед інших мав бути намальований і М. Петренко.

З творчого доробку Михайла Петренка до нас дійшла тільки невеличка частина — те, що було надруковане в молоді його роки в альманахах „Сніп", „Молодик", „Южный русский сборник". Однак, з інших джерел знаємо, що в Петренка була також п'еса „Панська любов". Про неї згадує П. Кореницький в листі до О. Корсуня. А в „Южном русском сборнике" повідомлялося, що Петренко „написав ще оперу, ніде не надруковану".

Досі М. Петренко відомий читачам лише як поет-лірик. З яких же джерел ця поезія живилася?

П. Приходько вбачає певну подібність ліричних мотивів, образів, символів, композиційних ходів у Михайла Петренка та Маркіяна Шашкевича. Так, він знаходить перегук вірша Шашкевича „Туга за милою" з Петренковим „Небом", бо обидва ліричні герої хотіли б злетіти в небо. Та „якщо Петренко ліричний герой, — зазначає дослідник, — прагне поселитися на небі, кажучи, що „далеке небо — моя сторона", то герой вірша Шашкевича хотів би злетіти соколом тільки для того, щоб згори більше „натішитися" реальною красою землі, яку уособлює його кохання".

Однак питання про більший чи менший зв'язок цих віршів з реальною дійсністю народ розв'язав ще задовго до його виникнення, зробивши Петренкове „Небо" своєю улюбленою піснею.

У творах М. Петренка переважають елегійні мотиви і тогочасна дійсність, що не могла задовольнити поета, і особисте життя. Однак, його ліричні герої — живі, міцні люди, типові характери, здатні розкриватися з різних боків. Ось дівчина з вірша „Минулися мої ходи", гірко страждаючи через те, що не любить милий, вигукує:

Та цур тобі, біжи собі,
Остав тільки брови.

Хіба не звучить у цих словах жарт, що проривається крізь сльози? А ось стара мати, що виглядає сина з походу на татар, дочку з прощі, а чоловіка з лядської неволі („Іван Кучерявий"). Скільки їй довелося витерпіти, а таки діждалась, вже „Там, в степу, за Самар'ю, кура піднялася!" Знову бачимо характер сильний, дух незламний, віками гартований в нашому народі тяжкими випробуваннями. А козак з вірша „Гей, Іване, пора . . ." Хіба не справжній лицар? Хіба спинили його недобрі віщування і небезпеки?

Творчість М. Петренка взяла свій початок з могутнього джерела народної поезії, а потім і сама повернулася до нього, здобувши тим самим визнання народу.

За К. Шептієм

Оксана Керг

„ШИРОКЕ МОРЕ УКРАЇНИ”

Не секрет, що найцікавіші матеріали в наших газетах це передруки з Самвидаву. Не секрет, що кожна книжка поезій, прози чи критично-публіцистичних статей надзвичайно обдарованих творців з України — свято для еміграційного інтелігента. Але разом з тим сумління обливається кров'ю, коли подумати, що за публікацію твору, навіть друкованого в легальний пресі в УССР, українського автора карають як небезпечного злочинця.

Може й не вірять маси читачів у західному світі, що твори найкращих у державі, яка за- безпечує бездарних „інженерів душ” високими винагородами і орденами — курсують у відпісах, бо за друкування „крамольного”, тобто живого, свіжого, вагомого слова, яке сколихує людську думку, саджають у божевільню або в кращому випадку в тюрму. Та певно не вірять ті, для яких гостре, живе, талановите слово інтелекту стало щоденною смачною їжею. А може й вірять, та бояться про це й думати. Життя українських письменників у советській тюрмі народів стало вже чимсь таким нереальним, що воно не вважається дійсністю. Воно стало легендою, якою можна іноді розважитись, розігнати інтелектуальний сплін, бож це майже неможливе в наше атомове століття, коли негритянський танець став університетською дисципліною в Америці. Ні, ні, неможливе таке знущання над людським інтелектом в демократичному світі!

„Широке море України” — документи Самвидаву є легендою нашого століття для тих, хто має серце і живий, трепетний страх за долю

Документи Самвидаву з України. В-во „Смолоскип”. Париж-Балтимор.

нащадків. Але тільки легендою. Дійсністю воно стане тоді, коли до французького, англійського, німецького вільного ще письменника простягнеться московський наган і гугняве московське слово заперечить усі ідеали розманіженого світового громадянина землі. Але тоді буде пізно. Пізно тоді буде оцінити велич осамітненої боротьби українського письменника, голос якого глухне в хлюпоті хвиль розбещеного, роз'їждженого, пересиченого західнього світу.

Яку б не взяти фразу з цієї книги, ось хоч би „пам'ятаймо, що нам історія просто на чолі записала всю обережність, пасивність, перечікування і лінь предків” — вони відносяться не лише до нас. Німці, англійці і головно американці стали добровільно „поколінням, що розплачутесь за те свою долею і честю”... Вже сьогодні виразно видно занепад чеснот, свободолюбінських ідеалів, національної чести на користь млявої, безсоромної, егоїстичної, тваринної екзистенції інтернаціонального збіговиська „людів з високою освітою”, що за шмат гнилої ковбаси зраджують батьківщину, що несуть ганьбу власній культурі і стають грізним мементо для наступного покоління.

Але хай собі там французи, німці, англійці! Можливо, вони втомлені століттями домінанд над „недорозвиненими”, добробутом, інтелектуальним переситом великих держав, що має можливість висловити все, може й останнє слово. Ми останнього слова ще не сказали. Все ж, на диво, повторюємо його всупереч заборонам, Мордовії, божевільнням все і все нове слово, яке іноді підхоплює збайдужілий світ, що до нашого голосу не прислухався ніколи.

Головна Управа Об'єднання Жінок ОЧСУ подає усім своїм Відділам і поодиноким членам сумну вістку, що дня 30-го березня 1973 р. в Монреалі, Канада, відійшов у вічність на 90-му році плодотворчого життя

сл. п. д-р ДМИТРО ДОНЦОВ

безкомпромісний борець за визволення і державну самостійність українського народу, ідеолог українського націоналізму, визначний публіцист, глибокий знавець російського імперіалізму.
Вічна пам'ять Великому Українцеві, борцеві за українську Правду!

ГОЛОВНА УПРАВА ОЖ ОЧСУ

Замість квітів на могилу сл. п. д-ра Д. Донцова Головна Управа ОЖ ОЧСУ жертвують 50 доларів на Видавничий фонд „Вісника” і 50 доларів на покриття коштів похорону.

„Широке море України”, не зважаючи на те, що воно є мозайкою жанрів, стилів — це одне велике слово, це Шевченкове „Господнє слово”. На нього склались і надзвичайної емоційної напруги поетичний талант, і публіцистика найвищої кляси, і політичний памфлет, і історична праця. Всі ці твори в однаковій мірі киплять багатирською силою вислову, чарівницьким чаклюванням. Авторів в'яже в одну монолітну силу спільна шевченківська риса — цивільна відвага, відвага безумних, прагнення і право „сказати за всіх”, „боліти за всіх”. Чи це поетична мініатюра, історична розправа над далекою сивою давниною, чи есей, що його викликало руйнування мистецького макрокосмосу в Космачі — читачеві забиває віддих, бо він читає про те, чим боліє в своїй душі, а чого не вміє висловити. Воїстину автори цієї книги сказали за всіх!

Охолонувши від болючого захоплення прочитаним, замість мужнього стану, в якому дзвінів би, як фанфара, оклик: кари катам, кари! — читач обливається рум'янцями сорому. „Слово за всіх” ліне з тюремних камер, із смердючих бараків. Там не лише за необережний вислів, а й за звичайне українське слово обізвуть зрадником і посадять. Ті, що пишуть

ось так, мусіли б для збереження своїх неповторних талантів сидіти тихо, як сиділи оті „обережні, пасивні і лініві предки”, бо „Росія, як ніч”, і „нікуди тобі, зайчику, втекти”... А все ж, не зважаючи на повну свідомість самознущення, вони пишуть, і кожне їхнє слово досконалішає, еманує народнє горе і гарячу любов до зневаженої батьківщини, до славної історії і презирство до ганебних сучасників, які в іхньому словнику, як і у Франка — ботокуди і раби. І в них Франків народній жаль, що ненавидів Русь і в розpacії бився об мури страхітливої дійсності, коли „мозок мій — раб і кров моя — раб”.

I якими ж рабами рабів здалися б тим безстрашним Шевченковим дітям панички від літератури, що на еміграції наїдаються до блюету чужими антидійками, що розмазують на папері купи порнографічної антилірики, перелицовують на давнівасильський жаргон перестарілі драми тореадорів, резонують католицьких черниць чи героїв еспанської комуністичної революції...

Як страшно, що ці найкращі з найкращих віддають себе на поталу кривавої торквемади пролетарських судилищ за відважне слово! I як страшно, що, вигідно розсівшися в вибагливих кабінетах, еміграційні письменники, які вважають себе „поколінням”, що перекликається з шестидесятниками”, не знаходять після кокаколі нічого, як дивуватись „з нездорового шовінізму, партійництва, екстремізму”...

Гірко, що у великому емігрантському світі не знайшлося таланту рівного талантові котрогось із кращих „шестидесятників”, але сто-крат гіркіше, що ті ідеї, за які гинуть, не розвівши, найкращі парості українського організму — чужі, ба, далекі, незрозумілі й ненависні тим молодим письменникам на волі, яким предки передали знак обережності, ліні й пасивності...

Колишні політичні в'язні, поети і критики, перейшовши від критики до статистики, тільки руками розводять над постійним обніженням літературної продукції. А бадьорий дідуся, він же й літописець діаспори, дурить довірливих членів „організації письменників” міражами діяльності, від якої, мовляв, „не спиться тим у

НАШЕ П'ЯТИРІЧЧЯ

Вечір, присвячений п'ятилітньому ювілесі Відділу ОЖ ОЧСУ в Філадельфії, відкрила 17 лютого в залі „Тризуба” голова Відділу, Стефанія Бернадин, яка в короткій формі подала історію ОЖ ОЧСУ і найважливіші її завдання.

Філадельфійський Відділ ОЖ був одним із перших, що оформились ще до першої Конвенції, на якій вибрано Головну Управу з мгр Уляною Целевич на чолі. ОЖ ОЧСУ — політична організація, член Світового Конгресу Вільних Українців, член СФУЖО, де серед 18 складових організацій займає три пости в Управі: З-я заступниця голови, секретар і культословітній референт, а також є членом УККА, в Екзекутиву якого входить мгр Целевич, а в Політичну Раду дві членки Гол. Управи. Про п'ятирічну діяльність Відділу розповіла культословітня рефе-

рентка Централі і Відділу Теофіля Ганушевська:

Києві”, бубонячи прізвища давно померлих осіб і тих, хто довгі роки за перо й не береться, випускаючи з старечої пам'яті той жахливий стан літературного покоління, що виросло під їхніми мертвлячими, безідейними тенденціями. Виховали собі на потіху покоління чуже „широкому морю України”, чуже тим силам, що клекочуть і не змовкають навіть у московських катівнях.

Якби на глум, ця сила, ця відвага, ця ідейність, якими мала б запричаститись молодь на еміграції, не до всіх досягають. Молоді „інтелектуали”, що живуть в чужому світі ідей, не набираються характеру, чести, чеснот. Навпаки, вони їх закупують і затоптують модними черевиками, вештаючись по „соціалістичному отечеству”, приймаючи накази з „комітетів” і „інтуристів” — не ганьбити, не очорнювати „Радянський Союз” і, навпаки, ганьбити всякі УККА, СКВУ та інші „націоналістичні, буржуазні” установи, сіяти неспокій і безладдя, а коли треба, то й революцію! А є ще такі мудрагелі, що „бачили на живі очі” ув'язнених. Вони, мовляв, на волі, працюють, а ви тут вигадуєте.

„Широке море України” викликає такі болючі рефлексії! Іноді аж хулу: чи варто віддавати себе на смерть для тієї товпи із „знаком ліні, обережності й пасивності на чолі”?

рентка Централі і Відділу Теофіля Ганушевська:

4-го грудня 1966 р. заходом Управи 6-го Відділу ОЧСУ засновано Об'єднання Жінок у Філадельфії. Першою головою Відділу була Стефанія Шаран, другою Анізія Мірчук, третьою Стефа Бернадин. Від часу заснування Відділу і по сьогодні секретаркою є п. Марія Романенчук. Фінансовою референткою є п. Ярослава Савчак.

П'ять членок філадельфійського Відділу ОЖ входить в склад Головної Управи ОЖ ОЧСУ в Нью Йорку: С. Бернадин, Т. Ганушевська, М. Романенчук, А. Мірчук, І. Климовська.

Для відзначення сторіччя з дня народин Лесі Українки, крім вечора у честь великої поетеси з участю її сестри пані Борисової, Відділ влаштував в американській бібліотеці виставку творів поетеси українською, англійською та французькою мовами. Відділ також провів ряд літературних і авторських вечорів — М. Драй-Хмари, Л. Полтави, Слави Куліш, Міри Гармаш, Аллі Коссовської. Урочисто відмічено 1000-ліття княгині Ольги, дату народин Т. Шевченка, дату смерті Романа Шухевича-Чупринки, Степана Бандери, 100-річчя Василя Степанника і Богдана Лепкого. Кожного року відзначувано Свято Героїні.

Реферати опрацьовували: Т. Ганушевська, С. Бернадин, Сл. Куліш, Міра Гармаш, Любі Сілецька і Іванна Климовська.

До Відділу прикріплена такі мистецькі одиниці: жіночий хор „Чайка” під кер. І. Чумової та тріо „Соловейки” під кер. Зої Маркович. У веселих вечорах Відділу, крім згаданих, бере участь І. Климовська із своїми гумористично-сатиричними монологами власного укладу.

Відділ висилав пачки бідним дітям у Бразилії, переводив грошові зборки на удержання

СПІВЧУТТЯ

Відділ ОЖ ОЧСУ в Брукліні висловлює свою глибоке співчуття активній членкині організації, подружі Марії Шевчуковій з родиною з нагоди несподіваної смерті її чоловіка св. п. Михайла Шевчука.

Замість квітів на його съїку могилу група жінок-членкині жертвують 21 дол. на пресовий фонд „Вісника ОЧСУ”.

ГОЛОС МАЄ ПАНІ ЯЗИЧИНСЬКА

(Сатиричний монолог на Ш'ятирічний ювілей Відділу ОЖ ОЧСУ у Філадельфії)*)

Декую жисьте ми дали прийти до слова, бо то, знаєте, нинька страшно тежко, аби кубіта могла промовити якесь слово публічно. А навіть, як прийдемо до якоїсь здіяльності і єсть якась акція, то зараз запхают нас до пирогово-голубцової секції — і роби що хочеш. І як видите не мож сі відірвати від тої кухонної

*) Гумористка-сатирик Іванна Климовська (псевдонім — Язичинська) пише свої тексти говором галицького простолюддя. — Ред.

двох студентів, допомагав одягом жертвам землетрусу в Югославії, залишенцям в Європі з рамена „Самопомочі”, потребуючим упівцям і переслав дотацію на фонд Валентина Мороза. Відділ вплатив поважні датки на Собор св. Софії в Римі, на сиротинець СС Василіянок і на Катедру Українознавства при Гарварді.

Акції політичного характеру полягали в збіранні підписів в обороні в'язнів в Україні, у спільній з представницями ЛВУ авдіенції у заступника генерального секретаря Об'єднаних Націй. Наші членки брали участь у маніфестаціях в „Обороні прав людини” у Філадельфії, під Об'єднаними Націями в Нью Йорку та під совєтською амбасадою у Вашингтоні.

У господарській референтурі працюють: Марія Лесюк, Теодозія Болянюк, Софія Рущак, Вероніка Кушнір, Параскевія Мельник, Марія Міджак, Софія Кусень, Надія Максимюк, Олександра Палько, Іванна Іваськів, Марія Андріївська, Марія Сеньович, Анна Масник і Софія Лупацій. Суспільна опіка: Оксана Колінко, Дарія Ганкевич і Леся Безбородько.

Переведено курси: куховарський — Зеновія Терлецька, трикотарський — Марія Лисяк, малярівания і кераміка — Теофіля Ганушевська.

Серед представників організацій і численних гостей на вечорі були присутні: Наталя Даниленко, яка презентувала СФУЖО і Окружну Раду Союзу Українок Америки, Головну Управу Золотого Хреста заступала проф. Оксана Генгало, д-р Ярослав Бернадин був присутній з рамени Централі СУК „Провидіння”, відпоручником Окружної Ради УНСоюзу був

дискримінації. Ще перед войнов, то пускали на нас пропаганду, жи ніби ми, кубіти, страшні много вогоримо і аж тепер на тій еміграційній діясфорі то сі показало, хто много вогорит, ану підіт на якікольвак вибори ци єнче посиджене, тонич но куждий меле і перемелює того само, жи молов торік, а для кубіт, то вже нема чису на вогоренс.

Але нинька ми, кубіти, маємо рихт і можемо вогорити кілько сі влізе, бо ми зійшлися,

Іван Данківський, три Відділи СУА заступали Олімпія Гайдучок, Катря Пак і Люда Чайківська, Марійську Дружину на Найставні — її голова, видатна письменниця Марія Головінська, ТУСМ — Роман Мірчук, Радіоавдію ім. Т. Шевченка — мгр М. Утриско.

Крім згаданих за президіяльним столом сиділи: о. радн. Василь Головінський, д-р Іван Скальчук, голова Відділу УККА Стефанія Шаран з чоловіком (кол. перша голова Відділу ОЖ), Б. Казанівський з дружиною від ГУ ОЧСУ, Микола Бачара від ГУ СУМА, Стефа Бернадин, Любі Гоянюк від Відділу ОЖ ОЧСУ в Трентоні, п. Ціхановська від Відділу ОЧСУ в Честер, п. Валовський від Відділу ОЧСУ в Вілліямстан, Маріян Стасюк від Осередку СУМА Вілліямстан, Маріян Стасюк від Осередку СУМА у Філадельфії, п. Вишнівський — голова Батьківського Комітету „Наша Українська Школа”, інж. Андрій Забродський — Радіоавдія ОЧСУ в Честер.

У мистецькій програмі виступали: Тріо СУМА „Соловейки” під мистецьким керівництвом проф. З. Маркович, Іванна Климовська з гумористично-сатиричним монологом, а з народним танком дві молоденці танцюристки — Марійка Реденська й Ірина Гарасимів.

На закінчення програми співав хор „Чайка” під диригентурою проф. І. Чумової. Акомпаньмент — Христя Остапович. Провадила мистецьку програму п. Анізія Мірчук.

Після програми відбулась вечеря і товариська забава при звуках оркестри О. Сухара.

Пресова референтка

аби гідно відсвіткувати 5-літній ювілей нашої здіяльності, і мене запросили з промовов на туто оказію.

Тепер, як знаєте, у нас дуже в моді ружні ювілеї, від столітніх почавши, а на єднорічних скінчиваючи. Якось недавно були на такім єднорічнім сълюбліні ювілею, жи запросив мене мій знакомий. Всі трохи сі дивували і підсміхали, але потім сі показало, жи він мав рихт, жи сі так поспішив, бо за кілька тижнів жінка дала му фаєр. Що сі тичить нашого нинька съвета, нашої політичної ворганізації, то хочу вам повісти всю від кінця.

Але на початок то вам повім в секреті найто буде між нами, жи ми маємо вже шість літ, тилько знаєте ми, кубіти, любимо троха відмолоджувати свої метрики, і на той раз ми сі відмолодили всі разом. Якби була на салі якась кубіта, жи ще до нас не належит, то най сі зараз запише, то тиж підійде під тотою поліграфа відмолодження, бо добро і їден рік.

Певні памнітаєте, як то сі крутило і крутило, заки дійшло до того, жи ми сі завезали. Бо хоць з Централі Чотирох Оборон Свободи фурти приходили ферлядунки, жи тра конечно аби і кубіти вийшли на туто політичну арену, а то єст рихт, памнітаєте, як перед войнов „Сільський Господар” видавав коровечу газету, то там стояло написано, жи кубіта тримає в хаті три угли, а чоловік іно їден, то і ту кубіти можут цалком легко потримати три оборони, а четверту най вже тримає мужеский рід і тоді цала політика піде вперед. Але знаєте toti очусівці не спішилися, бо куждий був скорий ворганізувати тилько чужі кубіти, а а toti неженяті, чи як повідає моя кума Варенха, „халастяки” нич не мали до вогорені. Тимчасом не було ради бо Централія не попускала. Отуж куждий їден зачав так комбінувати, аби его жену не вибрали, тому вимовлевсі, жи его жена абсолютне до того сі не надає, а до політики та де-де, вона як табака в розі, і видите таж то було вірутне ошуканство і наша дискриміналізація.

Але кінець-кінцем ми сі завезали, але нас загнали до жіночого „Воз’єднані”, а самі вісільно засідають і ніби щось радет і нараджуються, а з того, як видите, нема жадного профіту.

І як же ж ми маємо — я сі вас запитую — ті три оборони підпирати, як ми вісільно сі нараджуємо. Бо якби нас запросили і ми разом сі нараджували, то ми би їм не єдно добре порадили, але де там! Вони мовlest ми маємо досить тих ваших порадів в хаті, тримайте сі своїх посиджень, робіт пироги і голубці, варіт борщ, а ми будемо варити політику, но і варут та ѹ ще заколочують. Але ѹ мислью, жи як єст, так єст, добре сі стало, жи ми сі завезали і так потроха-потроха та ѹ до політики доскочимо, бо в нашій політичній діясфері страшна закалюманція — як каже Гриць Зазуля, і тилько ми, кубіти, можемо зробити поридок.

Нам тра тиж рівні права добувати, бо, нігде правди діти, ми все позаді, той мужеский рід всюди хоче бути пірший, чи то ведлуг пейди, чи на посадах, а навіть в дверох чи то автобусі чи деснде, то вам сі не поступит ані на центиметер, а суне пірший. Моглабим зрозуміти, жи пхає сі пірший перед своїв власновженов, бо навіть в Еблії стої написане, жи „да жена убоїтсі мужа своєго”, але перед чужов цивільнов кубітов, то тра мати якийсь шацунок. Сама персонально малам такий притрануночок на їдних виборах в Нью Йорку, жи отворили си двері і тилько хтілам перейти, як вам вискочив ги гуль з конопель якийсь дилегат з валізов в їдній руці, а в другій за позволеньном вашого гонору тримав на вішаку портки і так гонорово перешов ги би му сі того належало та ѹ навіть не сказав ані деску ані перипрашию.

Но і видите, що сі ту діє і має то бути добре на світі? А що допіру в країнах Магомета читалам, жи там кубіти мусет си навіт твар засланети, то там ще довго під жадним варунком не дійде до тої культури, жиби котра відважиласі міні дресу убрести. Отуж меркуйте си того всю. На закінчені вінчую нам всім, аби на другий наш ювілей 10-літній і в нас знайшласі якась Голда Меїр і жиби з нев хотів нараджуватисі цалий съвіт!

С К Л А Д А І Т Е Д А Т К И
Н А
П Р Е С О В И І Ф О Н Д „ ВІСНИКА ” !

ДІЛОМ ДОПОМАГАЮТЬ СВОЇЙ ПРЕСІ

На прийняттю у панства Февронії і Андрія Кушнірів у Філадельфії з нагоди родинного Свята — 25-ліття подружжя, що їм справили їх сини Іван і Василько, а старостою був п. Степан Гавриш, за ініціативою Осипа Кусеня присутні склали на добродійні цілі 51.00 дол., а Ювіляти Кушнірі від себе покертували 25.00 дол., разом 76.00 дол. Гроші розподілено так: на радіо Визвольного Фронту в Честері — 12.00 дол., на „Вісник ОЧСУ” — 12.00 дол., на журнал „Крилаті” — 12.00 дол., на „Шлях Перемоги” — 20.00 дол., на Визвольний Фонд ОУН — 20.00 дол.

Ювіляти Кушнірі є активними членами 6-го Відділу ОЧСУ і ОЖ ОЧСУ та належать до їх Управ, а їх сини є членами СУМА.

Збірку перевели пані Олександра Палько і Теодора Воляніок. Щира подяка гостям-жертвовавцям і Ювілятам. Щасті ім, Боже, прожити ще багатих літ!

Гість

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 6-ГО ВІДДІЛУ ОЧСУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

25-го лютого в Домі Української Молоді у Філадельфії відбулися Річні Загальні Збори 6-го Відділу ОЧСУ. Голова Відділу Степан Воляніок привітав присутніх, а зокрема представників Головної Управи ОЧСУ проф. д-ра Степана Галамала, ред. Ігната Білинського та п. Андрія Соколика, а також численних представників мосцевих організацій.

Звіти голови і референтів Управи та Контрольної комісії віддзеркалювали всесторонню діяльність Відділу на протязі 1972 року, зокрема на форумі УККА, де члени брали активну участь. Влаштовано традиційну Маланку, різдвяну просфору та спільне свячене. Управа Відділу організувала переведення коляди на Визвольний Фонд.

В дискусії над звітами присутні в конструктивний спосіб піджошли до окремих справ.

Д-р Степан Галамай вказав на ролю ОЧСУ в українській та чужинецьких спільнотах, завдання на політичному відтинку, зокрема серед урядових кіл країни нашого поселення та дію в користь українського народу в його боротьбі за самостійність і незалежність. Вказуючи на процеси спротиву в Україні, д-р С. Галамай нав'язав до політичної та збройної боротьби ОУН-УПА у минулому.

Ред. Ігнат Білинський звернув увагу, зокрема, на співдію ОЧСУ в центральних установах УККА і СКВУ, на потребу посилення нашої організації молодими кадрами, на важливість дисципліни і єдності.

На внесок Номінаційної комісії обрано однодушно кандидатів до Управи на 1973 рік: д-р Олександр Білик — голова; Іван Крих, Михайло Ковальчин і д-р Іван Скальчук — заступники голови; Осип Кусень та Григорій Тимків — секретарі; Василь Коруд — касир, Іван Кнігницький — фінансовий реф., мгр Василь Ко-

лінко — культ.-осв. реф., Тома Квятковський і Петро Ткач — організаційні референти, Семен Лупацій і Юрій Синьович — імпрезові референти, Андрій Кушнір — господарський референт, Михайло Дякун — кольпортер та — Т. Дацик, І. Бабяк, Л. Галас, Б. Казанівський, І. Яринівський, П. Ольховецький, Д. Рушак, Степан Рад, М. Грет — члени Управи.

До Контрольної комісії ввійшли: Ст. Воляніок — голова, М. Солтис — заст. голови, М. Тимків — секретар, Брон. Богдан — член.

Товариський Суд: мгр М. Утриско — голова, д-р Я. Вернадин, д-р П. Мірчук, А. Міджак, І. Ситник — члени.

Збори закінчено відспіванням українського гимну.

ЧЕРГОВІ РІЧНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ ОЧСУ В НЮ БРОНСВІКУ

25 лютого в парохіяльній домівці на Гілден стріт в Ню Бронсвіку відбулись річні Загальні Збори членів 33-го Відділу ОЧСУ. На збори був запрошений член Головної Управи ОЧСУ проф. С. Вожаківський, доповідь якого присутні вислухали з пильною увагою. Не менш цікавою була доповідь-привіт представника Українського Студентського Клубу при Ратгер університеті, Ярослава Рипника, який назвав ОУВФ єдину на еміграції діючою силою, що стоїть на шляху до виборення незалежності Української Держави. Зі словом привіту виступив також голова Відділу УККА п. Яцусь.

По вислуханні звітів та дискусії, збори одноголосно ухвалили абсолюторію уступаючій Управі і обрали нову Управу в тому самому складі.

Одною з точок програми зборів була справа призначення стипендії для студента чи студентки, які зголосяться на літні студії Українознавства при Гарвардському університеті. Це питання, як і питання пожвавлення праці місцевого Осередку СУМА, збори передали на розгляд новообраний Управі.

Співом „Не пора, не пора” закінчено ділову частину Зборів, після чого відбулась гутірка з перекускою, за яку щира подяка дружинам членів Відділу.

Управа 33-го Відділу

„НАРЕШТІ МИ ЗАВОРУШИЛИСЬ...”

Так пише в ньюоркському „Новому Русському Слові” з 2 квітня якийсь Юрій Мейор про недавно завершене створення Конгресу Російських Емігрантів у ЗСА, чогось на подобу нашого УККА. В одному з попередніх чисел цієї газети один з її завзятих авторів доказував, що створення такого Конгресу необхідне передусім для того, щоб добитися скасування закону про Тиждень Поневолених Націй. Пан Ю. Мейор виступає з поміркованими і конструктивними пропозиціями, що мав би цей Конгрес робити.

„Почімо з українців, — пише він. — Погляньмо реально на речі. Ми, росіяни — пігмеї в порівнянні з ни-

Софія Наумовіс

ПОЕТ ЗАКОХАНІЙ У ДІВЧИНУ І В УКРАЇНУ

Ігор Качуровський: „Пісня про білій парус”. Інститут Літератури ім. Михайла Ореста, Мюнхен, 1971. Мистецьке оформлення Мирона Левицького.

Як сам він пише у короткій передмові, найважливіша для поета друга частина збірки, яка й дала їй назву. А це — пісня про кохання — тема не нова й у нашій літературі, але якось соромливо відсунена на „задній плян”. Качуровський призначив її перше місце.

Це кохання мало б стати нещастям для нього як це й ворожила йому мати: „Схаменися, сину, звільнися од солодкої мани... не білій парус у житті вона, а чорний камінь на могилу...” Та, не зважаючи на все, закоханий поринув у кохання: „На півсхилі дюни, під сухим кущем ми зробили наше шлюбне ложе”. Він щасливий: „Тож я люблю не жах, не бруд, не рани — люблю я сонце й небо голубе, гірські вершини, море і тебе”. Хоч по-юнацькому „довго не смів я тебе запросити до вбогої хати. Думав: жахнеться, втече, потім уже не вернуть. Але вподобала ти мої стіни, оббиті картоном, лямпу на трьох мотузках і нефарбованій стіл. Латану тричі фіранку, що служить мені покривалом, купу газет і листів — бібліотеку мою”.

А проте, навіть у найбільшому коханні бувають сварки: „Сталось таке і мені, коли вчора, ікли оголивши свої, ти зразу зробилась чужкою. В думці не ти вже, а біль”. Та це проминальне, бо: „Ти троянді жбурнув на балькон, але впали додолу квіти”. І поет знає: „Будеш знову не спати всю ніч. Задрімаєш — вона приснить-

ми. Чи відомо читачам наших газет, що українці зібрали поміж себе два мільйони доларів і створили фонд, завдяки якому мають три катедри українознавства в Гарвардському університеті? Який це величезний успіх для української справи! Адже з Гарварду виходить значна частина майбутніх керівників американської політики”.

Далі п. Мейор наводить приклад жидів, які спромоглися створити в Конгресі ЗСА таку більшість, яка не допустить ратифікації торговельної угоди з ССР, поки там не скасують податку на освіту, стягуваного при виїзді жидів за кордон. Ще один приклад: петиція латишів на ім'я Президента в обороні їхніх переслідуваніх земляків. Під тією петицією латиші зібрали 75.000 підписів.

Не сумніваючись у тому, що перед представництвом росіян в Америці розкривається широке поле діяльності, п. Мейор пропонує передусім, нав'язавши дружні зв'язки з місцевими властями, будувати domi для старців і лікарні для тяжко хворих.

Як завдання місцевих відділів п. Мейор пропонує організацію національних культурних маніфестацій, що, мовляв, сприяють дружнім зв'язкам з американцями. Як приклад, наводить він опис з журналу „Рев'ю Ері-

ся”. Але трапляються і драматичні моменти: „Ти ввечері не шкодувала слів, щоб я про тебе й думати не смів, що ти достойна крашого обранця, що маєш ти коханця... Так, коханця!” Та цим поет уже не переймався: „Бо я вже знат, що ти — моя, моя!...”, „Тепер я зрозумів: то був пролог, живого щастя нашого залог, передчуття майбутнього кохання”. Поет уже спокійніший: „Хоч часом ти нахмуришся гнівно, все одно дорога мені ти, бо з тобою нема самоти, бо в житті не любив я так дивно”. Поет здіймається на філософський спокій: „Тільки в розлуці, здаля споглядаючи наше кохання, велич його й висоту можемо бачити ми”. І про бус зрозуміти стані своеї душі: „Мене колись не брала жадна сила... Я з покоління, що війна скосила, із знищеного голодом села, з народу здесяткованого тричі, з тих, кому смерть сто раз гляділа в вічі”...

Поет так поринув у своє кохання до „неї” й до України, що, перекладаючи відомий вірш Гете „Чи знаєш край?” — єднає їх разом: „Мій ідеал — це хутір на узлісся в Гетьманщині... І хай шаліс хуга за стіною — чи ти хотіла б жити там зі мною?” Вболіваючи над загином Венеції, він теж думас про Україну: „Неначе та Шевченкова хатина, яка топиться вийшла на Дніпро... Там, де дзвеніли Байрона октави... пливів бридке, настирливо-липуче, несамовите нявкання „Катюші”. Та може „...що останньої хвилини зірветься з п'єдесталу Колеоні... і шпагою заткне Катюші пельку?!”

тейдж” виступу української групи бандуристів на базі у Вашингтоні в дні інавгурації Президента і кореспонденцію про виступи етнічних груп, на яких були присутні представники американських організацій.

Далі п. Мейор пропонує Конгресові російських емігрантів постійно інформувати американські урядові чинники про облудність комуністичної політики, про те, що остаточна ціль Москви — знищенння демократичних режимів у цілому світі.

Визначивши отак завдання нової російської центральної організації, п. Мейор із запізненням на яких 30 років пропонує своїм компатріотам взоруватися на українців, латишів, литовців. Силувано оптимістичний тон його статті неспроможний приховати дійсного стану — пасивізації російської еміграції, її масового відходу від політичної діяльності, її признання „статус кво” в ССР. Єдино, в чому проявляється активність російських емігрантів — це поборювання „українського сепаратизму” в пресі, в радіо, в персональних контактах з американцями, в університетах і коледжах, де впливи московського походження професорів ще досить сильні.

В. К.

ВоK

ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ У НЕБЕЗПЕЦІ

— Тяжко повірити, щоб дійсно серед нашої громади панував такий пессимізм, як про нього пише Іван Кедрин у „Свободі”, — втрутився до розмови п. Василь, один із гостей, що приїхали із-за ріки відвідати мене.

— Воно не так тяжко повірити, якщо брати

І врешті поет з дружиною у „творчих буднях” описує гексаметром літературну подію: „Щойно отримали ми „Одісею” в перекладі Тена... Бачу: переклад чудовий. Ніколи Жуковський і Гнедич, ні Вересаєв, ніколи, кажу я, такого б не втнули. Ми бо (не віриш?) в мистецтві перекладу перші на світі. Рильський і Коцур, і Зеров, і Клен, і Лукаш — бездоганні... Вдячний би був і Гомер, якби мову він знову українську. Або якби він прозрів і побачив, як видано книгу!”...

Останні два розділи книжки вміщують переклади з різних мов Ігоря Качуровського: з Гете, з латинського вірша Сковороди, з польських поетів Словацького, Тувіма, з чеських Безруча, з французьких Бодлер, французько-канадського Піше та багатьох італійських і еспанських поетів з Аргентини, Мехіко, Еспанії.

Поезії Ігоря Качуровського перекладали на інші мови, зокрема поезію „Імпровізація по телефону” переклав на еспанську аргентинський поет Енріке Уркіс Мартінеа. Й варто подати, як зразок, що подобається чужинцям:

Ти кажеш „мазохізм”? Як можеш ти
Подумати, що я люблю страждання,
Мій рабський труд, мізерне існування
І нерозривне коло самоти?

На дні відчаю — глибше вже не впасті, —
Щоб вилісти, душа лиш бруд гребе.
... А скільки раз я стримував себе,
Щоб голову під потяг не покласти!...

І вірші, що складаються самі,
Це тільки продуховина в тюрмі:
Відпишешся — і ніби легше стане.

Тож я люблю не жах, не бруд, не рани —
Люблю я сонце голубе,
Гірські вершини, море і тебе.

Ігор Качуровський належить до того, приблизно, покоління, що й „Ньюйоркська група”, проте він не завис у повітрі, у нього бо слідне замилування до „стрункої форми” неоклясиків і патріотичного змісту.

Єдине зауваження: шкода часу на „збагачування” української літератури перекладами з московської — цим уже змушені займатися аж по саме годі наши поети у поневоленій Україні! На щастя, іх у нашого поета всього кілька... і то давніх.

Обкладинка і графічні заставки Мирона Левицького не так ілюструють, як доповнюють недосказане, а це велика прикмета! Поетова світлина — навпаки: це нова загадка.

до уваги тих, що всі свої надії зв'язували зі світовою війною, — підхопив думку п. Богдан, кладучи кусок торту на свою тарілку. — В цій атмосфері, яка існує тепер між Москвою і Вашингтоном, на війну й натяку немає.

— Якщо я правильно зрозумів інтенцію статті п. Кедрина, — вставив своє слово мій друг, — то в ній він старається доказати, що вже аж так то зло не є, бо американський Уряд не збільшив надурно витрати на оборону до астрономічної суми 80-ти більйонів доларів. Та як би там між Москвою і Вашингтоном не було, а от на нашому обрії вже хмари збираються.

— Ви жартуєте, — легко підхопила пані Надя. — Які там можуть бути хмари, як наш Президент закінчив війну у В'єтнамі з „честю”, а його дорадник, пан доктор, їздив недавно до червоного китайського імператора.

— Алеж я думаю про наш рідний обрій, українсько-американський, чи як хочете, український в Америці, а гроза надходить зі сторони нашого „старшого брата” також тут в Америці.

— Е, що він нам може загрожувати! — легковажно махнув рукою п. Богдан.

— Чи може, то ще питання, а що хоче, то це вже факт. Панство напевно чули про заснування Конгресу Російських Американців, — обвів мій друг присутніх запитливим зором.

— Я читала про цю подію в „Свободі”, — потвердила пані Оля. — Та як виходило з повідомлення, завдання Конгресу зовсім мирні, та й редакція „Свободи” побажала, щоб він „працював у дусі волі і справедливості для всіх”.

— Це все так тільки для зовнішньої публіки, — запротестував мій друг, витягаючи з кишени вирізку з газети. — Правдиві завдання того Конгресу зформульовані отут у „Новому Русському Слові” Н. Отрадіним. — Розгорнув він вирізок і показав присутнім. Нагорі було видно великими буквами „Вопросы без ответа”, а нижче, меншими буквеами „Порабощение”, — Отут чорним на білому стоять: „Тепер в ЗСА твориться Конгрес Російських Американців, — читає мій друг з вирізки. — Якщо б він міг добитися зміни ганебного закону, він блискуче себе оправдав би: це якраз і є оте необхідне ді-

ло більшого маштабу, ради якого варто такі організації творити". — От вам дійсні завдання Конгресу!

— А про який то ганебний закон там мова? — поцікавилася пані Надя.

— Та ж про Тиждень Поневолених Народів, — пояснив мій друг, кладучи газетну вирізку на стіл.

— Нічого тут нового, — легковажно завважив п. Богдан. — Москалі ж від самого початку хотіли той закон з'їсти.

— Новина в підході, п. Богдане, — переконливим голосом відповів мій друг. — Бачите, Отрадін спершу старається доказати, що в ССР процвітає націоналізм неросійських народів. Починає він від листа, висланого до ЦК КПСС якимось партійним чиновником середньої ранги, якого він нібіто читав, а в якому той чиновник скаржиться на башкірський націоналізм. Для більшого драматизування ситуації Отрадін пояснює, що по суті то не було письмо, а одчайдушний крик, благання змученої душі, тоді признає, що та „душа” може дещо і згустила барви, і на кінці, покликаючись на інші дані, твердить, що дійсно в союзних і автономних республіках під партійним омофором панує „самий настоящий націоналізм”.

— То він точно говорить те, що ми кажемо, — задоволено скоментував п. Василь.

— О, так, тут ми з ним у згоді, — потакнув мій друг. — Тільки ми кажемо, що націоналізм зростає усупереч русифіаторському затискові, а гаспадін Отрадін доказує, що через брак того затиску, бо нібіто комуністи сприяють ростові націоналізмів неросійських народів. У зв'язку з тим він і звертається з іддю близкаючим за-кідом до „сепаратистов, по старинке бубнящим, що их края и республики угнетены русскими поработителями”, щоб вони внесли корективи у свої погляди.

— І все таки я тут нічого нового не бачу, — вперто заступав свою думку п. Богдан. — Московські емігранти все кричали, що комуністи дали волю нацменам, а москалів поневолюють.

— Будь терпеливий, власне зараз приходжу до цього нового загину, — спокійно пояснював мій друг. — Отже, нібіто доказавши, що комунізм поневолює не російські народи, а російський народ, він притягає собі до помочі дисидентів. І власне оце є якраз отої новий трюк. Каже він читачам уявити собі сцену. До ЦК

КПСС кличуть одного з визначних опозиціонерів. Хоч автор цього не каже, та для читача ясно, що то російський опозиціонер, бо про існування якихось опозиціонерів серед неросійських народів у статті нема і найменшого натяку. В ЦК тому опозиціонерові пояснюють, що партія є також за демократизацію політичного устрою, що його ідеї в партії розуміють і поділяють цілою душою до останньої крапки, що партія щось в тому напрямі і робила б, якби... І тут кладуть перед опозиціонером цілу гору звідомлень про ріст націоналізму „на містах”, та ще й додають звідомлення про роботу „зарубіжних сепаратистів, в їх числі і шумливих левів добрянських з галицького Конгресу”, коментуючи, що крик сепаратистів сам по собі не страшний, якби не резолюція американського Конгресу про поневолені народи. Після такого прийняття представник партії нібіто каже до опозиціонера: — „Так що, дорогий товариш, треба почекати з вашою демократизацією, бо інакше може статися так, що і від вас і від нас лишиться тільки один спомин”.

— І опозиціонер напевно цього дуже налякався, — перервала розповідь моого друга пані Оля.

— А так, — потвердив мій друг. — Згідно з гаспадіном Отрадіним, пішовши додому, той опозиціонер, якщо ще й далі продовжуватиме свою роботу, то вже обережненько, щоб не пошкодити режимові. Так, отже, показавши, що в ССР під опікунчими крилами комунізму процвітають націоналізми неросійських народів і що партія страшить тим націоналізмом російських опозиціонерів, Отрадін, вважаючи, що ґрунт уже добре підготовлений, переходить до атаки на ненависний йому закон. Так, як той його уявний двійняк з ЦК, він вдає, що робота сепаратистів його не турбує, бо, мовляв, „то їх хліб, тут зайво витрачати порох”, але те, „що якісь там лобісти, скриваючися в тіні, задля мізерної своєї вигоди могли заставити американських сенаторів і конгресменів свого часу прийняти такий ганебний закон”, для нього є злочином, який ніяк не можна толерувати.

— Щікаво, що його спонукало тепер відновити атаку на той закон? — запитала пані Надя.

— Отрадіну здається, що якраз тепер витворилася пригожа атмосфера, — рефлексивно відповів мій друг. — Старається він, бачите, доказати, що той закон був прийнятий без думки

про майбутнє. Ті, які його ухваливали, не були далекозорими, не передбачали народження російських дисидентів, і тепер той закон є для тих дисидентів великою перешкодою у їх намаганнях зробити життя в ССР вільним і людяним.

— Хитро придумано! — не втерпів я, щоб і своєї лепти не докинути. — Уявляю собі баталію проти Тижня Поневолених Народів. Ініціативу перебирає у свої руки новостворений Конгрес Російських Американців. Свої аргументи спирає він на існуванні в ССР руху за демократизацію режиму. В процесі агітації проти закону приходить з Москви чи Ленінграду „захалявний” лист, чи й два, до одного чи другого сенатора від дисидентів-росіян, в якому вони протестують проти закону про Тиждень Поневолених Народів, бо той закон перешкоджає в демократизації режиму, і домагаються негайногого його усунення.

— Гм, досить можливий розвиток подій, — полинув зором у невідоме п. Богдан. — Одного я не розумію. Коли між Москвою і Вашингтоном постало таке порозуміння, і коли навіть Американський легіон починає хитатися у своїй антикомуністичній безкомпромісості, то яка може бути москалям загроза від того закону?

— Дуже влучне питання, — задоволено підсміхнувся мій друг, — а відповідь дає сам гаспадін Отрадін устами представника ЦК в Москві, як той виливає холодну воду на голову опозиціонера. — Мій друг знов розкладає вирізку і читає: — „Резолюцию американского Конгресса помните о „порабощенных нациях”? Ее никто не отменял, она остается в силе, на всякий случай. А вернее, на определенные случаи”. — Бачите? Не так щорічні святкування Тижня Поневолених Народів, як отої „определенный случай” є тою терниною, що не дас гаспадіну Отрадіну і подібним йому спокійно сидіти. Думає він собі: а奴ж комунізм в ССР трісне, прийдеться творити покомуністичну Росію, буде він з йому подібними старатися зберегти єдину неділімую, а тут сепаратисти — тиць під ніс закон, в якому виразно долю Росії перерішено, закон, не видуманий сепаратистами, а таки ухвалений американським Конгресом. Тяжкувато було б тоді єдиноділімцям, от тому вони й шукають всякої нагоди, щоб той ненависний закон угробити.

— Дорогі гості, — упевненим голосом відіз-

валася моя дружина, ставлячи на стіл свіже печиво, — я вірю, що наш УКК зможе відбити всі атаки і успішно охоронити Тиждень Поневолених Народів перед усякими ворогами. Сусідо, беріть, Олю, Надю! — стала старим українським звичаєм припрошувати гостей, які у запалі розмови призабули за Божі дари.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА В ЙОНКЕРСІ, Н. І.

ВИДАЄ ПОЗИКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ. СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І ДЕНЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ ЧЕКАМИ. УДЛЯЄ: НАЙДЕШЕВШИЙ КРЕДИТ НА АВТА, МОРГЕДЖІ,

ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки, вакації, весілля та інші цілі.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ.

Майно кожного вкладчика чи позичковця забезпечено.

Приймає ощадності і платить 5% дивіденди. Безплатне забезпечення ощадностей.

Адреса:
SUMA (YONKERS) FEDERAL CREDIT UNION
301 Palisade Ave.
Yonkers, N. Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

ФЕСТИВАЛЬ У СХІДНЬОМУ БЕРЛІНІ

Вашингтон (ПВ АВН). — Комуністичні партії на заклик ЦК КПСС гарячково готуються до проведення у східній частині Берліну X Світового Фестивалю Молоді. До участі в тому фестивалі мобілізують здебільшого наймолодших членів комуністичних партій із Західу і комсомольців з Америки і Канади, а на кожних 5 учасників фестивалю припадатиме один советський комсомолець.

Фестиваль триватиме від 28 липня до 5 серпня ц. р. Крім концертів, співів та пісень, на фестивалі заплановані різні доповіді й симпозіюми, всі скеровані на виховання ССР, підігрівання молоді „до боротьби проти американського та іншого імперіалізму”.

Як інформувала комуністична газета з Болгарії „Народна Младеж”, „у центрі всіх заходів організаторів фестивалю є перетворення в життя заклику „За інтернаціональну солідарність проти імперіалізму” — себто проти західного світу.